

በሮሜ ክርስቲያኖች ስለ እምነታቸው ተሠዉ ።

ኔሮ ቄሣር ። ፶፬—፳፮ ዓ.ም.

ስለ ጠባዩ ።

በ፶፬ ዓ.ም. በሮሜ መንግሥት አንድ አስፈሪ የሆነ ሰው የቄሣርን ሥልጣን ጨበጠ ። ስሙ ኔሮ ነው። ኃይል ካገኘ በኋላ ፈጽሞ ለክፉ ሐሳብና ምኞት የተገዛ ሆነ ።

የማይስማማው ሰው ቢኖር በሞት ከምድር ገጽ እንዲወገድ ያደርጋል። የራሱን እናት፣ ሚስቶቹንም፣ ወንድሙንም ብዙዎች ታላላቅ የሮሜን ሰዎች አስገድሎአል ። በልጅነቱም አስተማሪው የነበረው ሰው ተመሳሳይ በሆነ መንገድ ሕይወቱን እንዲያጣ አድርጎአል ። ዝሙተኛ፣ ሴሰኛም ነው ። የሚያስመሰግነው ሥራ ባይኖረውም ሰው እንዲያሞግሰውና እንዲያመሰግነው ይፈልጋል ። ከንቱ በሆነ ትምክህትና ጉራ ራሱን ከፍ ከፍ ለማድረግ የሚጣጣር ሰው ነበር ። ተንኲለኛ፣ የደም ሰው ነው ።

ኔሮ ቄሣር ከመሆኑ በፊት በሮሜ ክርስቲያኖች ነበሩ ። ባለ ሥልጣኖች ግን አያስቸግሩአቸውም ነበር ። በ፳፬ ዓ.ም. ይህ ሁኔታ ተለወጠ ። ለውጡንም ያመጣው ታሪክ እንዲህ ነው ።

ሮሜ ተቃጠለች ።

በሐምሌ ወር በ፳፬ ዓ. ም. ከሮሜ ከተማ አንድ ትልቅ ክፍል በእሳት ተያይዞ ተደመሰሰ ። በትልቁ ቃጠሎ ውስጥ ብዙዎች ሰዎች ሕይወታቸውን አጡ ። ቤታቸውም ተቃጥሎባቸው የሚኖሩበትን ስፍራ ያጡት በብዙ ሺህ የሚቁጠሩ ናቸው ። ቃጠሎው በጣም ኃይለኛ ከመሆኑ የተነሣ እስከ ዘጠኝ ቀን እየነደደ የሰውን ንብረት ይበላ ነበር ።

ሕዝቡም በደረሰበት ጉዳት ሁሉ አለቀሰ ። ከማል ቀሱም በላይ ሳያጉረመርምም አልቀረም ። በከተማችን ላይ እሳት የለኩሰባት ሰው ይኖር ይሆን? እያሉ ይጠያየቁ ጀመር ። በዚህም መካከል ፡— እሳቱን ያነደደብን ሌላ ሳይሆን ኔሮ ነው የሚል ወሬ ይወራ ጀመር ። በሕዝ

ቡም ግምት ኔሮ ይህንን ለማድረግ የተነሣው ደሳለ መኖሪያዎችን በማጥፋትና የተሻሉትን ሕንፃዎች በማሳነፅ የከተማይቱን መልክ ለማሳመር እንዲመቸው ነው። ከዚህም ሌላ ፡— የራሱን ቤተ መንግሥት ግቢውንም ለማስፋት ቦታ እንዲያገኝ ነው የሚል ሐሜት ተፈጠረ።

ወሬው በቶሎ ተሰራጨ ። ከተማችንን በእሳት ያያያዘው ኔሮ ነው እየተባለ ተከታዩ ነገር ብስጭት ሆነ ።

ኔሮ የክርስቲያኖች ጥፋት ነው አለ ።

ምን ይሻላል? ኔሮ በሐሳብ ተጨነቀ ። ከተጠረጠርሁበት ነገር ራሴን ነጻ ማድረግ ያስፈልገኛል ብሎ ተነሣ ። ጥፋቱ የሌላ ሰው ነው ብሎ ሕዝቡን ማሳመን ጥሩ ዘዴ ይመስላል በማለት ምን ያደርጋል? በከተማ እሳቱን የለኩሱ ክርስቲያኖች ናቸው የሚለውን የሐሰትን ክስ ስንዘረባቸው ። ይህም ሰብብ ሆኖ ክርስቲያኖችን ማስያዝ ጀመረ ። ብዙዎችም ተይዘው ለልዩ ልዩ አሠቃቂ አሟሟት አልፈው ተሰጡ ። የከተማ ሕዝብም በማሳደዱ ተካፋይ ሆኖ ክርስቲያኖች ብዙ መከራ አዩ ።

የታሪክ ጸሐፊው ቃል ።

ከተማይቱ ከተቃጠለች በኋላ ትንሽ ቆይቶ ታሪኩን የጻፈ ታሲቱስ የተባለ የታሪክ ጸሐፊ አለ ። ስለሆነው ነገር ፡—

ኔሮ ከተሰማበት ሐሜት ራሱን ለማዳን ሲል ክርስቲያኖች የሚሉአቸውን ሰዎች በዚህ ነገር ጥፋተኞች አድርጎአቸዋል ብሎ ጽፎአል ። ከዚህም የተነሣ ብዙዎች ክርስቲያኖች መታሰራቸውን በመጥቀስ ታሲቱስ ስለደረሰባቸው ሥቃይና ሞት እንዲህ ብሎአል ፡—

በመጀመሪያ ክርስቲያኖች ነን ብለው ያመኑት ተያዙ ። እነርሱም በተናገሩት ቃል ተመርተው ሌሎችንም ለማግኘት ቻሉ ። የተያዙም በጣም የበዙ ናቸው ። ቢመረምሩአቸው ግን ከተማይቱን ያቃጠሉ እነርሱ ናቸው ለሚለው ክስ ማስረጃ አልተገኘም ።

ነገር ግን የተወራባቸው ነገር ከእውነት የተለየ ሆኖ ቢገኝም ክርስቲያኖች በአረማውያን ሥራ ተካፋይነት የሌላቸው በመሆናቸው እንደ ሰው ጠላት ይቂጡ ነበር ። ስለዚህ ኔሮ ባስጀመረው ስደት መካከል ያዩት መከራ ብዙ ነው ።

ታሲቱስ አሠቃቂ ስለ ሆነው አሟሟታቸው እንዲህ ብሎ ጽፎአል፡— እነርሱን መግደል ብቻ በቂ መስሎ አልታየም። በልዩ ልዩ መንገድ ይጫወቱባቸው ነበር። የአውሬዎችን ቆዳ በማልበስ በውሾች ተቦጫጭ ቀው እንዲያልቁ ያደርጉ ነበር። በመስቀሎች ላይ ተቸነ ከሩ። በእሳትም የተቃጠሉ አሉ። ቀኑ አልፎ ጨለማ ከሆነ በኋላ ሰውነታቸው በእሳት ያበራ ነበር። ኔሮ ለዚህ ትርጓሜት የራሱን ግቢ ከፍቶ በሕዝቡ መካከል ሲመላለስ ይታይ ነበር።

ኔሮ የክርስቲያኖችን ሥቃይና ሞት የተመለከተው በደስታ ነው። የደም ሰው ነውና የሰውን ደም ለማየት ይወድዳል። ያልተማሩት አረማውያን ሳይቀሩ ብዙዎች ሰዎች እስኪያዝኑ ድረስ ክርስቲያኖችን አሠቃያቸው።

ይህን ያህል ሰው ሥቃይ በሞላበት አሟሟት መሞቱ ዓላማው የአንድ ሰው ክፉ ምኞት ለማርካት ብቻ እንጂ ለጎብረተ ሰቡ አንዳች ጥቅም ለማስገኘት አለመሆኑን ብዙዎች ተመልካቾች ተገነዘቡ።

የጴጥሮስና የጳውሎስ ሞት።

የቤተ ክርስቲያን አፈ ታሪክ እንደሚተርክልን ሐዋርያው ጴጥሮስም ጳውሎስም ሁለቱም ኔሮ ቂሣር በነበረበት ጊዜ በሮሜ በሰማዕትነት ሞቱ። የሞቱት በ፳፯ ዓ.ም. ነው የሚል ታሪክ አለ። አንዳንዶች ሊቃውንት ግን ሁለቱ ሐዋርያት ሕይወታቸውን ስለ ክርስቶስ የሠውት ኔሮ በ፳፬ ዓ.ም. ባስጀመረው ስደት ጊዜ ሳይሆን አይቀርም ይላሉ።

ጌታ ኢየሱስ ከሙታን ከተነሣ በኋላ ከሐዋርያት ጋር ተገናኝቶ ጴጥሮስ በሰማዕትነት እንደሚሞት አመልክቶ ነበር። እውነት፣ እውነት እልሃለሁ፣ አንተ ጉልማሳ ሳለህ ወገብህን በገዛ ራስህ ታጥቀህ ወደምትወደው ትሄድ ነበር፤ ነገር ግን በሸመገልህ ጊዜ እጆችህን ትዘረጋለህ፤ ሌላውም ያስታጥቅሃል ወደማትወደውም ይወስድሃል አለው። በምን ዓይነት ሞት እግዚአብሔርን ያከብር ዘንድ እንዳለው ሲያመለክት ይህን አለ። ይህንም ብሎ፡— ተከተለኝ አለው የሚል ታሪክ ተጽፎለታል። ዮሐ. ፳፩፡ ፲፰—፲፱።

በሸመገላህ ጊዜ እጆችህን ትዘረጋለህ ፡ ሌላውም ያስታጥቅሃል ወደማትወደውም ይወስድሃል የሚሉት ቃላት ጴጥሮስ በወንጌል ምክንያት ሕይወቱን እንደ ሚሠዋ የሚያመለክቱ ይመስላሉ ።

አሟሟቱን የሚጠቅስ ከዚህ ጋር የተያያዘ አፈ ታሪክ አለ ። እንዲህ የሚል ነው ፡—

ጴጥሮስ በሮሜ ከተማ ታስሮ ነበር ። ከወገኒ ቤት ግን አምልጦ ሸሸ ። በመንገድ ላይ ሳለ ኢየሱስ መስቀል ሲሸከም ታየው ። ጴጥሮስም ቆም አለና ጌታ ሆይ ፡ ወዴት ትሄዳለህ? ብሎ ጠየቀው ። ኢየሱስም ፡— ሁለተኛ ለመሰቀል ወደ ሮሜ መሄዴ ነው ብሎ መለሰለት ።

ጴጥሮስ ይህንን በሰማ ጊዜ የሕሊና ወቀሳ ተሰምቶት ወደ ሮሜ ተመለሰ ። ከዚያም ክርስቲያኖችን ለሚያሳድዱት ሰዎች እጅ ሰጠና ተሰቅሎ እንዲሞት ተፈረደበት ይባላል ።

ይህ ታሪክ በመጽሐፍ ያልተጻፈ አፈ ታሪክ ብቻ ቢሆንም ምናልባት እጆችህን ትዘረጋለህ ከሚለው ከኢየሱስ ቃል ጋር የሚገናኝ ሊሆን ይችላልና ኢየሱስ ከፍብሎ የተጻፈውን ቃል ሊናገር የቻለው ተሰቅሎ መሞቱን አስቦ ይሆናል ብለን ልንገምት እንችላለን ።

ጥያቄዎች ።

- ፩. ኔሮ ክርስቲያኖችን ከማሳደዱ በፊት ክፉና ከንቱ ገዢ መሆኑን ምን ምን በመሥራቱ ገለጠ?
- ፪. ክርስቲያኖችን ለማሳደድ እንዲመችው ኔሮ ምን የሚል የሐሰት ክስ ሰነዘረባቸው?
- ፫. ስለ ጴጥሮስና ስለ ጳውሎስ አሟሟት የቤተ ክርስቲያን አፈ ታሪክ ምን ይላል?
- ፬. እኛ ከእነዚያ ከሃይማኖት ጀግኖች ምን ምን ልንማር እንችላለን?

በክርስቲያኖችና በአረማውያን መካከል የነበረው ልዩነት እንዴት ነው?

ሃይማኖታቸውን በሥራ ተረጉሙት ።

ከፍ ብለን እንደ ተመለከትነው የሮሜ ክርስቲያኖች ተሰድደው በብዛት የተገደሉት በቁጣር ከተማ ላይ እሳት ያነደዱባት እነርሱ ናቸው የሚል የሐሰት ክስ ስለ ተሰነዘረባቸው ነው ።

የጥንት ዘመን ክርስቲያኖች ግን ባላመነው ሕዝብ መካከል እንደ ጠላት የተቋጠሩት በዚህ ምክንያት ብቻ አይደለም ። አረማውያን የጠሉአቸው በልዩ ልዩ ምክንያት ነው ። ይኸውም ክርስቲያኖች ሃይማኖታቸውን በሥራ ለመተርጉም የተጉና የተጣጣሩ በመሆናቸው ነው ።

ሐዋርያው ጳውሎስ ለሮሜ ሰዎች በጸፈላቸው መልእክት ፡— በልባችሁ መታደስ ተለወጡ እንጂ ይህን ዓለም አትምስሉ የሚል ምክር አለ ። ሮሜ ፲፪ ፡ ፪ ። ክርስቲያኖች ይህን ምክር አልረሱትም ። ስለዚህ በሥራቸው ፡ በአካሄዳቸውም ሁሉ ዓለም የተባሉትን ያላመኑትን ሰዎች እንዳይመስሉአቸው ይጠነቀቁ ነበር ። ነቢያት ፡ ሐዋርያትም ጌታ ኢየሱስ ራሱም ባስተማሩ አቸው መሠረት በቃል በሥራም ካላመኑ ሰዎች የተለዩ ለመሆን ሞክሩ ።

የሮሜ መንግሥት ክርስቲያኖች እውነተኞች የክርስቶስ ተከታዮች እንዲሆኑ በብዙ ረገድ ከአሕዛብ ልማድና ባህል መለየት አስፈላጊ ሆኖ አገኙት ። ይህም ቀጥሎ በሚገኙት ነጥቦች እንደ ተገለጠ ነው ።

፩ ፡ ክርስቲያኖች ሌሎች አማልክትን አያመልኩም ።

አንድ እውነተኛ አምላክ ብቻ መኖሩን ስለሚያምኑ ለሮሜ መንግሥት አማልክት አይሰግዱም ነበር ። በዚህ ምክንያት ያልተማሩት አረማውያን ጠሉአቸው ። አሕዛብ እንዳመኑበት ባለፉት ዘመናት የሮሜ ወታደሮች ጠላትን ለመዋጋት በሚሄዱበት ቊጥር ድል አድራጊዎች ያደረጉአቸው የሮማውያን አማልክት

ናቸው ። እስከ ዛሬ መንግሥታችንን የጠበቁት ዩኖ ፣ ማርስ ፣ ቪኑስ ሌሎችም የእኛ አማልክት ሁሉ አይደሉም፤ የሚል እምነት ነበራቸው ። ክርስቲያኖች ግን ይህን አያምኑም ። ወደ ሮማውያንም አማልክት ቤተ መቅደሶች አይሄዱም ።

በዚህ ብቻ አልተወሰኑም ። ክርስቲያኖች በሰብክ ታቸው የአማልክትን እምነት ለማፍረስ የተነሡ ሆነው ተገኙ ። አረማውያን የጠሉት ስብከት ነው ። የአማልክት አምልኮ ቢፈርስና ቢቀር መንግሥታችን ምን ይሆናል? መውደቅ አይደርስበትም? እያሉ ያስቡ ነበር ።

ክርስቲያኖች የመንግሥትን አማልክት ስለ ናቁ እንደ መንግሥት ጠላቶች ተቈጠሩ ። እንዲያውም የሰው ጠላት ሁሉ እነዚህ ናቸው እየተባሉ ይነቀፉ ነበር ።

፪ ፤ ሰው የሚድነው በኢየሱስ ክርስቶስ ብቻ ነው ይሉ ነበር ።

በሮሜ መንግሥት ውስጥ ብዙ ልዩ ልዩ ሃይማኖት ነበር ። መንግሥትም ሰው የወደደውን ሃይማኖት እንዲጠብቅ ይፈቅድለት ነበር ። እያንዳንዱ ፡— ለምን እንደዚህ ትሆናለህ? ተብሎ ሳይጠየቅ የተሻለ አድርጎ የመረጠውን አምላክ ሊያመልከው ይችላል ።

ክርስቲያኖች ግን ተሰደዱ ። ብዙ መከራ አዩ ። ስለምን?

በጋለ መንፈስ በሰው ሁሉ መካከል እምነታቸውን ለማስተማርና ለማሰራጨት ስለ ተነሡ ነው ። በሰብክ ታቸው ፡— የአማልክት እምነት የተሳሳተ ነው ፣ እውነተኛውን ሃይማኖት የተማርን እኛ ብቻ ነን ፣ ኢየሱስ ብቻ ነው ሰውን ለማዳን የሚችል ፣ ስለዚህ ከነበራችሁ በት አምልኮ ተመለሱና በኢየሱስ እመኑ ፣ እውነት ሕይወትም መንገድም እርሱ ነው እያሉ ያስተምሩ ነበር ። የሐዋ. ፩ ፡ ፲፪ ።

አሕዛብም ስብከታቸውን ሰምተው ፡— እነዚህ ሰዎች ሃይማኖታችንን ለማቋሸሽ የተነሡት በምን ምክንያት ነው በማለት ተበሳጩ ።

፫፤ ለቄሣር ሐውልት አይሰግዱም።

በብዙዎች የጣዖት አምልኮ መቅደሶች ውስጥ የቄሣርን ሐውልት ማቆም የተለመደ ሆነ። ሰዎችም ቄሣርን ሊያከብሩት ሲሉ በሐውልቱ ፊት ዕጣን ያጥኑ ነበር። በዘመን ብዛት ይህ ልማድ ልክ እንደ ጣዖት አምልኮ ሆነ።

የመጀመሪያዎች ቄሣሮች አማልክት ነን ባይሉም ሰዎች በተጠቀሰው መንገድ እንዲያከብሩአቸው ይፈቅዳሉ። በ፹፩ ዓ. ም. የነገሠው ዶሚቲያኑስ ግን ከዚህ አልፎ በግልጽ፡— ጌታና አምላክ እኔ ነኝ ብሎ ራሱን ሾመ። ሰዎችም እንደ አምላክ አድርገው እንዲሰግዱለት ተፈለገባቸው። የማይሰግዱለትም ቢኖሩ እንደ ከሐዲና እንደ መንግሥት ጠላት ይቈጠሩ ነበር። በቄሣር የሚል መሐላም የተለመደ ሆነና ልክ እንደ አምላክ መቈጠሩን ያሳያል።

ክርስቲያኖች ግን፡— ሌሎች አማልክት በፊትህ አይኑሩህ የሚለውን የእግዚአብሔርን ትእዛዝ በማስታወስ፡— ለቄሣር አንሰግድም አሉ። ሰው ነው፤ አምላክም አይደለም። ነገር ግን፡— ለቄሣር አልሰግድም ማለት እንደ ወንጀል የሚቈጠርባቸው ስለ ሆነ የክርስቲያኖች አቋም በላያቸው ላይ መከራ ማስከተሉ አልቀረም።

፬፤ በበዓላትም ተካፋይነት አልነበራቸውም።

የሕዝቡ በዓላት በሚከበሩበት ወቅት በሥነ ሥርዓቱ ላይ የሮማውያንን አማልክት በልዩ ልዩ ነገር ያከብሩአቸው ስለ ነበር ክርስቲያኖች አብረው ለማክበር አይፈልጉም።

፭፤ ከመጥፎ ጨዋታ ይርቁ ነበር።

የዘመኑ የስፖርት ውድድር በጣም አስቀያሚ መልክ ነበረው። ለምሳሌ ሁለት ጀግኖች የጦር መሣሪያ ይዘው በአደባባይ በብዙ ተመልካች ፊት እንዲጋደሉ ያደርጋሉ። አንደኛው ሌላውን ወግቶ እስኪገድለው ድረስ ጨዋታው ይቀጥላል። አሸናፊ ሆኖ ለሚው

ጣውም በብዙ ውካታ ይጨበጧቸዋል ። ይህን የመሰለ ሌላም ርዕሰ ጫዋታ አላቸው ።

ክርስቲያኖች ይህን የመሰለ የስፖርት ውድድር እያዩ ፡— ኃጢአት ነው ፡ እግዚአብሔር ይህንን ሁሉ አይወድድም በማለት ከማየት ይርቁ ነበር ። አረማውያንም በበኩላቸው ፡— ለምን እንደ እኛ ጫዋታቸውን ለማየት አትሄዱም እያሉ ይንቁአቸው ነበር ።

፮፤ በስውር ለመሰብሰባቸው አረማውያን መጥፎ ትርጉም ሰጡ ።

ክርስቲያኖች ከመጀመሪያው ጊዜ አንሥቶ በሃይማኖታቸው ምክንያት ይሰደዱ ስለ ነበር ሰውር በሆነ ቦታ ለጸሎት ለቅዱስ ቀኑርባንም ለጥምቀትም መሰብሰብ ግዴታ ሆነባቸው ። ይህም በቀን ብዛት የክርስቲያንን ሃይማኖትና ሥርዓት ባለወቁ አረማውያን መካከል ለልዩ ልዩ ዓይነት ሐሜትና ከእውነት ለተለየ ወሬ ምክንያት ሆነባቸው ።

እነዚህ ሰዎች በሌሊት በሰው ቤት የሚሰበሰቡት ምን ምን ለማድረግ ነው? የነውርን ሥራ ለመሥራት አይደለምን? የሚል ሐሜትና ጥርጥር ተፈጠረ ።

ሌባ ሰው ሁሉ የሚሰርቅ ይመስለዋል እንደ ተባለ የክርስቲያኖችን የእርስ በርስ ፍቅር አረማውያን እየተመለከቱ ፡— በደብቅ የሚገናኙት ለሌላ ሳይሆን ለዝሙት ሥራ ነው እያሉ ያወሩ ነበር ። ወይም ደግሞ ለቅዱስ ቀኑርባን መሰብሰባቸውን ሰምተው ነገሩ ምን እንደ ሆነ ሳይገባቸው ቢቀር ፡ ሰውር በሆነ ስፍራ ደብቀው ሲሰበሰቡ ሕፃናትን አርደው ይበላሉ ይሉ ነበር ።

መነሾውም ከዬት እንደ ሆነ የማይታወቅ ሌላ ሌላ ወሬ ይወራባቸው ነበር ። ለምሳሌ ፡ የክርስቲያኖች አምላክ የአህያ ጭንቅላት አለው ፡ እነርሱም የሚሰማዱት ለአህያ ጭንቅላት ነው እያሉ አሕዛብ ያፈዙባቸው ነበር ።

ይህ ሐሰት ሁሉ ሊነዛ የቻለው ካለማወቅ የተነሣ መሆኑ ግልጽ ነው ። ተራ ሰው ሆነ ባለሥልጣን ክርስቲያኖችን በሚገባ አያውቅም ። ስለዚህ ከክፉ ሥራ ቢርቁም ፡ ክፉዎች ናቸው ፡ ልክሰክሶች ፡ ወራዳ ሕዝብ ፡ መጥፋት የሚገባቸው ናቸው የሚል ብስጭት በአረማውያን መካከል ይሰማ ነበር ።

፯፤ በተፈጥሮ አደጋ ጊዜ፤— የክርስቲያኖች ጥፋት ነው ይባል ነበር ።

በሕዝብ መካከል ክርስቲያኖችን ገለልተኛ የሚያደርጋቸው ሌላ ነገርም አለ ። ዝናብ ቢጠፋ የአገር ሕዝብም ከእህል ማነስ የተነሣ ቢራብ የተጠቃ እንደሆነ፤ ወይም ደግሞ የመሬት መናወጥ ከተማዎችንና መንደሮችን አፈራርሶ ቢገኝ፤ ቸነፈር ወይም ሌላ ዓይነት ተላላፊ በሽታ ሰውን የጨረሰ እንደሆነ የዘመኑ አረማዊ ሕዝብ ለደረሰባቸው ጉዳት ምክንያቱን ሲፈልጉ፤— ጥፋቱ የክርስቲያኖች ነው እያሉ ብዙ ጊዜ ይተቸባቸው ነበር ።

አማልክት ተቈጥተው ይህንን አደጋ ሁሉ አመጡ ብን፤ ይኸውም የማያመልኩአቸው ሰዎች በመካከላችን በመኖራቸው ነው፤ ክርስቲያኖች ናቸው የማያመልኩአቸው እያሉ ይጮኹባቸው ነበር ።

ይህም አልፎ አልፎ ለመሰደዳቸው ምክንያት ሆነ ማለት ነው ።

እንደ እውነቱ የሆነ እንደ ሆነ ግን ክርስቲያኖች በአገር ላይ ጉዳትን የሚያመጡ ሰዎች አልነበሩም ። አገርን የጠቀሙ እነርሱ ናቸው ። እንደምን ቢሉ፤ በኑሮ በአካሄድም ከአረማዊው ሕዝብ በጣም የተሻሉ በመሆናቸው ነው ። ለዚህም የሕይወታቸው ታሪክ ማስረጃ ሊሆን ይችላል ።

በጉዳዩ ላይ አንድ ጥንታዊ ደራሲ የጻፈው ቃል እውነተኛ ነው ።

ዲዎግኔቱስ ስለ ክርስቲያኖች የጻፈው ቃል ።

ከሦስተኛው መቶ ዘመን ።

ክርስቲያኖች በኑሮ ልማድ ሆነ በቋንቋ፤ በመኖሪያም ዓይነት ከሌሎች ሰዎች የተለዩ አይደሉም ። አኗኗራቸው፤ መኖሪያቸውም ሌሎች ሰዎች እንደ ለመዱት ነው ።

ቢሆንም አካሄዳቸው ኑሮአቸውም ልዩ ነው ። በትውልድ አገራቸው ቢኖሩም፤ በሁሉም ነገር ቢተባበሩም በአቀማመጣቸው ገብኝዎችና እንግዶች ይመስላሉ ። ተጋብተው ልጆችን ይወልዳሉ ። ነገር ግን ወደ

ውጭ አይጥሉአቸውም ። በሥጋ ነው ያሉት ። እንደ ሥጋ ፈቃድ ግን አይኖሩም ። ቢታቸው በምድር ላይ ነው ። አገራቸው ግን በሰማይ ነው ።

ለሕግ ይታዘዛሉ ። አካሄዳቸው ግን በሕግ ከተፈለገባቸው በላይ ነው ። ሰውን ሁሉ ይወዳሉ ። ሰው ሁሉም ያሳድዳቸዋል ። ሕዝብ አያውቃቸውም ። ቢሆንም ይፈርድባቸዋል ። ድሆች ናቸው ፤ ብዙዎችንም ባለጠጎች ያደርጋሉ ። ችጋረኞች ናቸው ፤ ቢሆኑም ሁሉም ነገር በትርፍ አላቸው ። ያፌዙባቸዋል ፤ እነርሱ ግን ይመርቃሉ ። ሰዎች ይንቁአቸዋል ፤ እነርሱ ግን ሰውን ያከብራሉ ። የዲዎግኔቱስ ቃል እስከዚህ ድረስ ነው ።

የክርስቲያን ሥራና ኑሮ ይህን ያህል የታረመና የተጠበቀ መሆኑ ሲታወቅ ለምን ተሰደደ? ለምት የሚያደርስ ክፉ ሥራ ካልሠራ ሕይወቱን ለምን አጣ?

ለዚህ ጥያቄ ጌታ ኢየሱስ ፡— ስለ ስሜ በአሕዛብ ሁሉ የተጠላችሁ ትሆናላችሁ ብሎ የተናገረው ቃል መልስ ሊሆን ይችላል ። ማቴ. ፳፬ ፡ ፱ ።

ልዩ ልዩ ክፉ ነገር ቢወራበትም ፡ በልዩ ልዩ ነገር ቢከሰስም ክርስቲያን ባላመኑት ሰዎች መካከል ለመጠላቱ የመጨረሻው ምክንያት በኢየሱስ ክርስቶስ በማመኑ ነው ።

ጥያቄዎች ።

- ፩. ክርስቲያኖች በሮማውያን መካከል እንደ መንግሥት ጠላቶች ይቈጠሩ የነበር ከምን የተነሣ ነው?
- ፪. በሮማውያን መንግሥት ክርስቲያን ያልሆነው ሕዝብ ምን በማድረግ ቈሣርን ያከብረው ነበር?
- ፫. የክርስቲያኖች ስብከትና ምስክርነት በዘመኑ ሕዝብ መካከል ለምን የተጠላ ሆነ?
- ፬. የሮሜ መንግሥት አረማውያን ስለ ክርስቲያኖች ያሰራጨት የሐሰት ወሬ ምን ምን የሚል ነበር?
- ፭. በማቴዎስ ወንጌል በምዕራፍ ፳፬ ቍጥር ፱ የተጻፈው ቃል ለክርስቲያኖች መሰደድ የጠቀሰው ምክንያት ምን የሚል ነው?

ምዕራፍ አምስት ።

ታላላቅ ስደቶችና ሰማዕታት ።

፩ ፤ በዶሚቲያኑስ ዘመን መንግሥት ስለ ሆነው ስደት ።

ሀ ፡ ጌታ ግን ነው? ቁሣር ወይስ እግዚአብሔር?

ከ፹፩ ዓ.ም. ጀምሮ እስከ ፺፮ ዓ.ም. ድረስ በሮሜ መንግሥት ቁሣር የነበረው ዶሚቲያኑስ ክርስቲያኖችን የሚጠላ ከመሆኑም በላይ ራሱን እንደ አምላክ ይቁጥር ነበር ። ጌታና እግዚአብሔር እኔ ነኝ ማለቱን ከዚህ በፊት ሰምተናል ። ሰዎችም እንዲያመልኩትና ሰግደት እንዲያደርጉለት ያስገድዳቸው ነበር ። ለእርሱ ሰግደት ማድረግ የሮሜን መንግሥት ሕጉንም እንደ ማክበርና እንደ መቀበል የሚቈጠር ነገር ነው ።

ከዚህ በፊት እንዳየነው ለቁሣር ሊሰግድ የማይፈልግ ሰው ቢኖር እንደ ሕግ ተላላፊና እንደ ወንጀለኛ ይቈጠራል ።

ክርስቲያኖች ግን ለእግዚአብሔር እንጂ ለሰው አይሰግዱም ። ስለዚህ በዶሚቲያኑስ ዘመን መከራ ሳይደርስባቸው አልቀረም ።

ይህ ቁሣር በወንጀል የተከሰሱትን ሰዎች ብዙ ጊዜ ቅጣት የሚወስንባቸው ከትውልድ አገራቸው ተነሥተው ወደ ሩቅ አገር ተሰድደው በዚያ በስደተኝነት እንዲቀመጡ ፍርድ በመስጠት ነበር ።

ለ ፡ የሐንስ ከጸፈላቸው ሰዎች መካከል መከራ የተቀበሉ አሉ ።

ብዙዎች የታሪክ ሊቃውንት እንደሚያምኑበት ሐዋርያው የሐንስ ፍጥም በምትባል ደሴት ተቀምጦ ክርስቶስ በገለጠለት መሠረት ለትንሸዋ እስያ አብያተ ክርስቲያናት ሰባቱን መልእክቶች የጻፈው ዶሚቲያኑስ ክርስቲያኖችን ባሳደደበት ጊዜ ነው ። የሐንስ ራሱም በብቸኝነት በዚህች ደሴት የተቀመጠው በወንጌል ታስታይንት ስደተኛ ሆኖ ነው የሚል እምነት አለ ። ራእይ ፩ ፡ ፱ ፤ ፪—፫ ።

በዘመኑ ክርስቲያኖች ይሰደዱ እንደ ነበር ከዮሐንስ ራእይ መጽሐፍ ልንረዳ እንችላለን ። ለምሳሌ በጴርጋሞን ቤተ ክርስቲያን በሰማዕትነት የሞተ አንቲጳስ የተባለ ሰው መኖሩ በራእይ ፪፡፲፫ ተጠቅሶአል ።

ዮሐንስ ለሰምርጔስ ቤተ ክርስቲያን ምዕመናንም ፡— ልትቀበለው ያለህን መከራ አትፍራ ። እነሆ ፡ እንድትፈተኑ ዲያብሎስ ከእናንተ አንዳንዶቻችሁን በወጎኒ ሊያገባችሁ አለው ፡ አሥር ቀንም መከራን ትቀበላላችሁ ። እስከ ሞት ድረስ የታመንህ ሁን የሕይወትንም አክሊል እሰጥላሁ ብሎ ጽፎአል ። ራእይ ፪፡፲ ።

እነዚህ ቃላት እንደሚያስረዱን ክርስቲያኖች በዘመኑ ይሰደዱ ነበር ።

፪፡እግናቲዩስ ።

ሀ፡ዘመኑና አገልግሎቱ ።

ከ፲፰ ዓ.ም. ጀምሮ እስከ ፩፻፲፯ ዓ.ም. ድረስ በሮሜ ቄሣር የነበረው ትራያኑስ ነው ። በዘመኑ መንግሥቱ ብዙ ክርስቲያኖች በእምነታቸው ምክንያት ተከሰሰው ለባለ ሥልጣን አልፈው ተሰጡ ። የሞት ፍርድም ተበየነባቸው ። ከእነርሱም አንዱ እግናቲዩስ የተባለው ስመ ጥሩ ጳጳስ ነው ።

እግናቲዩስ የእግዚአብሔርን ቃል በመስበክ ቤተ ክርስቲያንን ያገለገላት አንጾኪያ በተባለችው ከተማ ነው ። ታማኝ አገልጋይ ከመሆኑ የተነሣ የቤተ ክርስቲያኒቱ ጳጳስ ሆነ ።

በ፩፻፯ ዓ.ም. ትራያኑስ ቄሣር ለአገር ጉብኝት ወደ አንጾኪያ መጣ ። በዚያን ጊዜ ለከተማው ሕዝብ፡— ለአማልክት መሥዋዕት ለማቅረብ የማይፈልግ ሁሉ ብርቱ ቅጣት ይደርስበታል ሲል ማስታወቂያ አወጣ ። ለ፡ተይዞ ተፈረደበት ።

እግናቲዩስ የማስታወቂያውን ቃል ሰምቶ ፡— ለአማልክት የምሠዋው ነገር የለኝም በማለት የቄሣርን ትእዛዝ ተቃወመ ። በነገሩም ተይዞ ተከሰሰ ። ጳጳሱም የሚመጣበትን ነገር ሳይፈራ በግልጽ ፡— ክርስቲያን ነኝ ብሎ አመነ ።

ትራያኑስም ወደ ሮሜ ተሰድዶ በአንበሶች ተገነጣጥሎ እንዲሞት ፈረደበት ። ወዲያውም እጆቹ በሰንሰ

ለት ታስረው በአሥር ወታደሮች ተጠብቆ በመርከብ ወደ ሮሜ እንዲጓዝ ተገደደ ።

መንገደኞች በሰምርኔስ በኩል ስላለፉ እግናቲዩስ በዚያ ከአንድ ሌላ ስመ ጥሩ ክርስቲያን ጋር እንዲገናኝ ተፈቀደለት ። እርሱም ፖሊካርጽ ነው ። በወዳጅነት በፍቅር ያደረጉት የሐሳብ መለዋወጥ ሁሉ እግናቲዩስን እንዳጸናናውና እንዳበረታታው ለማመን እንችላለን ። በዚያም በቆየበት ወቅት ለልዩ ልዩ አብያተ ክርስቲያናት ደብዳቤ ለመጻፍ ጊዜ አገኘ ።

ወደ ሮሜ ቤተ ክርስቲያንም መልእክት አስተላለፈ። ይህ መልእክት እስከ ዛሬ ድረስ ተጠብቆአል ። እንዲህ የሚል ቃል ይገኝበታል ።

ሐ ፡ ወደ ሮሜ የላከው መልእክት ።

በሰውነቴም በልቤም ኃይል እንዳገኝ ጸልዩልኝ ። በእርግጥ ክርስቲያን ሆኖ መገኘት እንጂ በስም ብቻ ክርስቲያን መባል አይበቃኝምና በአፍ ብቻ ሳይሆን በእውነት ፈቃደኛ መሆን ያስፈልገኛል ። እውነተኛ ክርስትና ብርቱ በመሆን የሚገለጥ ነው እንጂ በዝምታ አይደለም ።

እናንተ ካልከለከላችሁኝ ለአምላኬ ለመሞት ዝግጁ መሆኔን በሰው ሁሉ ፊት እመሰክራለሁ ። ስለዚህ ባላገባብ እንዳታስቡልኝ እለምናችኋለሁ ። ወደ እግዚአብሔር እንድደርስ የአራዊት ጉርሻ ልሁን ። የእግዚአብሔር የስንዴ ቅንጣት ነኝ ። የአራዊትም ጥርሶች ቢፈጩኝ ለኢየሱስ ክርስቶስ ንጹሕ እንጀራ እሆናለሁ ።

ካንቀላፋሁ በኋላ ለማንም ሰው ሸክም እንዳልሆን ሰውነቴ በሙሉ ይለቅ ። አራዊት መቃብሬ እንዲሆኑ ይምጡበኝ ። እንዲይዙኝ እናንተ አነሣሱአቸው ። ባመሞቴ በክርስቶስ ነጻነትን አገኛለሁ ፤ በእርሱም ነጻ ሆኜ እነሣለሁ ። በጊዜአዊ እስራት የታሰርሁ ሆኜ እገኛለሁ ። ስለዚህ አንዳች ምድራዊና አላፊ ነገር መመኘት እንደማያስፈልገኝ ተረድቼአለሁ ።

ገና በመንገድ ላይ ሳለሁ በባሕር በየብስም ሌትና ቀን አሁንም ከአራዊት ጋር እየታገልሁ ነኝ ። የአሥር ነብሮች ቁራኛ ነኝ ፤ ማለት ከወታደሮች ጋር ነው ያለሁት ። እነርሱም መልካም ነገር ቢያደርጉላቸው የባለ

ውን ክፋት የሚያሳዩ ናቸው ። ይሁንና በእነርሱ ግጥ
ላላት ልምምድ አገኛለሁ ። በዚህ ግን እጸድቃለሁ
ግለቴ አይደለም ።

እውነተኛ ደቀ መዝሙር መሆንን የጀመርሁ አሁን
ነው ። የሚታይ ሆነ የማይታይም ግንም ሰው በምቀኝነት
ዓይን አይመልከትኝ ። ልድረስ ወደ ኢየሱስ ክርስቶስ ።
እሳት ፣ መስቀል ፣ የአውሬ ብዛት ፣ መጨፍጨፍ ፣ የአጥን
ቶቼ መበታተን ፣ የብልቶቼ መሰባበር ፣ የሰውነቴ መጨፍ
ለት ሁሉ ፣ የሰይጣን ሥቃይ ሁሉ ይምጣብኝ ። ብቻ ፣
ወደ ኢየሱስ ክርስቶስ ልድረስ ።

የመልእክቱ ቃል እስከዚህ ድረስ ነው ።

መ ፡ በሮሜ በአውሬ ተበልቶ ስለ መሞቱ ።

በወታደሮች የተጠበቀው እስረኛ እግናቲዩስ ወደ
ሮሜ ከደረሰ በኋላ ብዙ ጊዜ ሳይቆይ ወደ አደባባይ
ቲያትር ተወሰደ ። በዚያም ራብ ያጠቃቸው አውሬዎች
ይጠብቁታል ። አስፈሪውንም ትርእይት ለመመልከት
ብዙ ሕዝብ ተሰብስቦአል ።

የአራዊት ቤት ተከፍቶ ተለቀቁበት ። በአንድ
አፍታም ሰውነቱን በጫጭቀው ጨረሱት ። በአደባባይም
መካከል የቀረው ጥቂት የተበታተነ አጥንት ብቻ ነው ።
ክርስቲያኖች ግን አጥንቱን ሰብስበው መታሰቢያውን
ለማክበር ሲሉ ወደ አንጾኪያ ወሰዱት ። ከዚያም አኖሩት ።

እግናቲዩስ የተመኘውን ፣ በናፍቆትም ይጠባበቅ
የነበረውን ሞት አገኘ ። እስከ ሞት ድረስ የታመነ ሆነ።
የሕይወትንም አክሊል ተቀዳጀ ።

፫፡፲፯ሊካርጽ ።

ሀ ፡ ዘመኑና አገልግሎቱ ።

ፖሊካርጽ የሐዋርያው ዮሐንስ ወዳጅ ነበር ፣ ከእ
ርሱም ተምሮአል ። በቀጥታ ከዮሐንስ ስለ ኢየሱስና ስለ
ትምህርቱ ብዙ ነገር የመስማትና የመማር ዕድል ነበረው
ግለት ነው ።

የእግዚአብሔርን ቃል በማስተማርና በመስበክ አገልግሎት ያበረከተው በትንሽዋ እስያ በሰምርኔስ ቤተ ክርስቲያን ነው። ታማኝና ትጉ ክርስቲያን ከመሆኑ የተነሣ የቤተ ክርስቲያኒቱ ዋና ሽማግሌ ወይም ጳጳስ ሆኖ ነበር።

ለ ፡ ስደት ተጀመረ ፡ ወጣቱም ገርማኒኩስ ሞተ ።

በ፩፻፶፭ ዓ.ም. በሰምርኔስ ከተማ በክርስቲያኖች ላይ ስደት ተጀመረ። በዚያን ጊዜ በሮሜ መንግሥት ቄሣር የነበረው ኢቲኒየስ ጲዮስ ነው። ዘመነ መንግሥቱም ከ፩፻፴፯ ዓ.ም. ጀምሮ እስከ ፩፻፷፩ ዓ.ም. ድረስ ነው።

የሰምርኔስ አረማውያን በክርስቲያኖች ላይ በተነሡበት ጊዜ የመጀመሪያ ሆኖ የተያዘው ገርማኒኩስ የተባለ ወጣት ነው። የሞት ፍርድ ተፈርዶበት አንበሳ እንዲገድለው ወደ ቲያትር አደባባይ ወሰዱት። ገዢው ግን ወጣትነቱን ተመልክቶ አዘነለትና ወደሚሞትበት ስፍራ ከደረሰ በኋላ እንኳን ክርስቶስን እንዲክደው ያባብለው ነበር። ገርማኒኩስ ግን ሊሰማው አልቻለምና እንዲጠጣው የተመደበለትን የሞትን ጽዋ ሳይፈራው አንበሳው ወደ ነበረበት ስፍራ ገሰገሰ። ከመቅጽበትም ኃይለኛው አውሬ ገነጣጥሎ ጣለው።

ሐ I ፡ ፖሊካርጽም ይምጣ ብለው ጮኹ ።

ተመልካቹ ሕዝብ ያለ ፍርሃት መሞቱን ባዩ ጊዜ በበለጠ በንዴትና በደም ጥማት ተያዘና፡— አማልክትን የማይፈሩ ይጥፉ፤ ፖሊካርጽም ይምጣ ብለው ጮኹታቸውን ለቀቁ።

ክርስቲያኖች ይህን ሲሰሙ ፖሊካርጽ ተይዞ እንዳይሞትባቸው ከከተማ ወጣ ብሎ እንዲሸሽ መከሩት። በመጀመሪያ ኩብልሎ መሄድ አስፈላጊ መስሎ አልታየውምና በከተማ ውስጥ ለመቆየት አሰበ። በመጨረሻ ግን አጥብቀው ስለ ለመኑት እሺ አላቸውና ከከተማ ወጥቶ በአንድ አራሽ ሰው ቤት ውስጥ ተደበቀ። ከዚያም ከጥቂት ክርስቲያኖች ወንድማማች ጋር ሆኖ ሌትና

ቀን በጸሎት ይተጋ ነበር ። እንደ ወትሮው ለዓለም አብያተ ክርስቲያናት ሁሉ ከእግዚአብሔር ዘንድ ሰላም እንዲወርድላቸው ይጻልይ ነበር ።

ከመያዙ ሦስት ቀን ቀደም ብሎ በሌሊት ተኝቶ ሳለ የተንተራሰበት ትራስ በድንገት በእሳት ተያይዞ ተቃጥሎ ሲጠፋ በሕልም ታየው ። ወዲያውም የሕልሙን ትርጉም አውቆ ፡— ስለ ክርስቶስ በእሳት ተቃጥቶ መሞት እንደሚያስፈልገኝ ተረድቼአለሁ ብሎ ካጠገቡ ለነበሩት ሰዎች ሊነግራቸው ቻለ ።

መ ፡ ተያዘ ።

በዚህ መካከል ጠላቶቹ በየስፍራው ይፈልጉት ነበር ። እንደ ገናም ወዳጆቹ ካለበት ተነሥቶ ወደ ሌላ ስፍራ እንዲሸሽ ለመነት ። አሳዳጆቹም ተከታትለው መጡ ። በዚያም ምናልባት ያለበትን ቦታ ሊነግሩን ይችላሉ በማለት ሁለት ልጆችን ያዙ ። ከእነርሱም አንዱ ተገርፎ ፖሊካርጽ ወደ ነበረበት ስፍራ መራቸው ። እርሱም በሰላም ተቀበላቸውና ምግብ እንዲያሰናዱላቸው አዘዘ ። ከዚያም በኋላ አንድ ሰዓት በጸሎት እንዲቆይ ፈቃድ ጠየቃቸው ። እነርሱም ፈቀዱለት ።

ከጸለየ በኋላ በአህያ ላይ አስቀምጠውት ወደ ከተማ ወሰዱት ። በመንገድ ላይ ሳሉ አንድ ባለ ሥልጣን ፖሊካርጽን አይቶት በሰረገላው ላይ እንዲወጣ ጋበዘውና ፡— ቄሣር ጌታ ነው ብትልና መሥዋዕት ብታቀርብለት ምን አለበት? በዚህ ራስህን ለማዳን ትችል ነበር ብሎ ሊያባብለው ሞከረ ። ፖሊካርጽ ግን ፡— የተናገርኸውን ነገር ለማድረግ አልችልም ብሎ መለሰለት ።

በዚያን ጊዜ በመንገድ ላይ ከእርሱ ጋር የነበሩት በከፋ ሁኔታ ያስፈራሩት ጆመር ። ከሰረገላውም ላይ ወረወሩት ። እግሩም ክፉኛ ተጉዳ ። ቢሆንም እስከ አደባባይ ድረስ ሊራመድ ቻለ ። በቦታው ብዙ ሕዝብ ይጠባበቀው ነበር ። በፖሊካርጽ ላይ የሚደርስበትን ነገር ለማየት ትልቅ ጉጉት አድርባቸዋል ። ውካታውም ጨኸቱም ብዙ ነው ።

ሠ ፡ የገዢው ጥያቄ የፖሊካርቱም መልስ ።

በሕዝቡ ፊት ገዢው ፖሊካርቱን ጠርቶት እንዲህ አለው ፡—

ዕድሜህን አስብ ፤ በቁሣር ማል ፤ ተመለስ ፤ አማል ክትን የሚከዱት ይጥፉ በል ።

ፖሊካርቱም በአደባባዩ ዙሪያ የተሰበሰበውን ሕዝብ ተመለከተ ። ወደ ሰማይም አሻቅቦ በእጁ ወደ ሕዝቡ ጠቆመና ትካዜ በሞላበት አንደበት ፡— ክፉ አድራጊዎች ይጥፉ አለ ።

ገዢውም እንደ ገና ፡— ማል ፤ እኔም እለቅሃለሁ ፤ ክርስቶስን እርገም አለው ።

ፖሊካርቱ ግን ፡— ሰማንያ ስድስት ዓመት እርሱን ሳገለግል ቆይቼአለሁ ፤ ክፉ ሥራ ሠርቶብኝ አያውቅም ፤ ያዳነኝን ንጉሤን እንዴት አድርጌ ልሰድበው እችላለሁ? በማለት መለሰለት ።

ገዢውም ፡— ማል በቁሣር አለው ደጋግሞ ።

ፖሊካርቱም ሲመልስለት ፡— በቁሣር ይምላል ብለህ ተስፋ ታደርጋለህ ወይ? እንደማታውቀኝ አድርገህ ነው የምትጠይቀኝ ። በግልጽ ልንገርህ ፤ ክርስቲያን ነኝ አለው ።

ለሕዝቡ ተናገር አለ ገዢው ።

ከእግዚአብሔር ሹመት ላገኙት ባለ ሥልጣኖችና ገዢዎች የሚገባቸውን አክብሮት እንድናሳያቸው ተምረናልና በአንተ ፊት መናገር ተገቢ መስሎ ታይቶኛል ። እነዚህ ግን የመከላከያ ቃሌን መስማት የሚገባቸው አይደሉም አለ ፖሊካርቱ መልሶ ።

አራዊት አሉኝ ፤ ሐሳብህን ካልለወጥህ ለእነርሱ እንድትሆን አደርጋለሁ አለ ገዢው በማስፈራራት ።

ፖሊካርቱም አሁንም ፍንክች ሳይል ፡— ይምጡብኝ ፤ ከክፉ ሥራ ወደ ጽድቅ እንጂ ከጥሩ ሥራ ወደ ክፉ መመለስ አያስፈልገም በማለት መለሰለት ።

እሳት እንዲበላህ ለማድረግ እችላለሁ አለ ገዢው።

ፖሊካርጽም፡— ለአንድ አፍታ ብቻ በሚቆይ፣ ከዚያም በኋላ በሚጠፋ እሳት ታስፈራራኛለህ። ነገር ግን ለክፉዎች የተዘጋጀባቸው ዘለዓለማዊ እሳት፣ ማለት የሚመጣ ፍርድ መኖሩን አታውቅም ሲል መለሰለት።

ንግግራቸው እስከዚህ ነው።

ገዢው በማስፈራራትም በማባበልም ፖሊካርጽ ሐሳቡን እንዲለውጥ ለማድረግ አልቻለም። ፍርድ ከመ ሰጠት በቀር ሌላ መንገድ የለውም።

⊕ ረ፡ በጦር ተወግቶ ተቃጠለ።

ፖሊካርጽ፡— ክርስቲያን ነኝ ብሎ አምኖአል የሚል ቃል ለሕዝቡ ተነገረ።

ይህን በሰሙ ጊዜ ሁሉም በአንድ ድምፅ፡— በእሳት ተቃጥሎ ይሙት ብለው ጮኹ።

ፍርዱም በዚህ ተወስኖ ፖሊካርጽ ለእሳት በተዘ ጋጀው እንጨትና ጭራሮ ላይ በደስታ ወጣበት። ሰዎቹ በምስሶ ላይ ሊቸነክሩት ፈለጉ። እርሱ ግን አያስፈል ግም፣ የእሳቱን ነበልባል እንድችለው ኃይል የሚሰጠኝ አምላክ ያለ ችንካር እንድቆም ብርታት ይጨምርልኛል ብሎ ተናገረ።

ይህ ታሪክ የተጻፈበት መጽሐፍ እንደሚተርክልን ግን እሳቱን ካነደዱ በኋላ ሰውነቱን አልነካውም። ስለዚህ አንድ ሰው በጦር ወግቶ ገደለው። ከጐኑም የፈሰሰው ደም እሳቱን አጠፋው። ከሞተ በኋላም እንደ ገና እሳት አንድደው አስከሬኑን አቃጠሉት።

ክርስቲያኖችም አጥንቱን ሰብስበው በክብር ቦታ አኖሩት።

፩፡ ዩስቲኑስ። *Justin Martyr*

ዩስቲኑስ በሁለተኛው መቶ ዘመን ውስጥ የኖረ ታዋቂነት ያለው ክርስቲያን መሪ ነበር። በእውቀቱም የረቀቀ ከመሆኑ የተነሣ የመጀመሪያ ክርስቲያን

ፈላስፋ ተብሎ ተሰይሞአል ። ብዙ መንፈሳዊ መጽሐፍም ጽፎአል ።

በሰማርያ አገር ከአሕዛብ ወገን ተወለደ ። ክርስቲያን ከመሆኑ በፊት ትልቅ የትምህርት ፍላጎት ስላደረበት አዋቂ ለመሆን ተጣጣረ ። እውነትን ለማወቅ እፈልጋለሁ ፣ እውነተኛውን መንገድ ሊያሳየኝ የሚችል ማን ነው? በሚል ሐሳብ እየተመራ ከልዩ ልዩ የፍልስፍና መምህራን ይማር ጀመር ። ነገር ግን እነዚህ ሁሉ ያስተማሩት ነገር ሰው የፈለሰፈው ትምህርት ብቻ በመሆኑ የልቡን ፍላጎት ሊያረካው አልቻለም ።

ለ ፡ የክርስቲያኑ አዛውንት ምክር ።

ዩስቲኑስ ብዙ መምህራንን ከሞከረ በኋላ ከዕለታት አንድ ቀን ብቻውን በባሕር ዳር ሲንሸራሸር ሳለ እንደ አጋጣሚ ከአንድ ክርስቲያን አዛውንት ጋር ተገናኘ ። «ጭውውትም ጀመሩ ።

ዩስቲኑስ በዚያን ጊዜ ከዚህ ሽማግሌ የሰማው ነገር ሕይወቱን ለወጣው ። ከዚህ በፊት ከልዩ ልዩ መምህራን የሰውን ጥበብ ለመማር ተጣጥሮ ነበር ። ክርስቲያኑ ሽማግሌ ግን የሰው ፍልስፍናና ትምህርት በቂ አለመሆኑን ሊነግረው ቻለ ። እውነትን ለማወቅ ብትፈልግ ከፈላስፋዎች በፊት ይኖሩ የነበሩ የአይሁድ ነቢያት የጻፉትን ነገር ተመልክት አለው ። ስለ እውነት መንገድ እነርሱ አስተምረዋል ። ስለ ክርስቶስም ቀደም ብለው ትንቢት ተናግረዋል ። የትንቢታቸውም ቃል ሁሉ ክርስቶስ በሠራው ሥራ ፍጻሜ አግኝቶአል ሲል ሽማግሌው አስረዳው ።

ሐ ፡ ክርስቲያን ሆነ ።

ከተነጋገሩ በኋላ ዩስቲኑስና ክርስቲያኑ አዛውንት ተለያዩ ። ሁለተኛም አልተገናኙም ። ዩስቲኑስ ግን የሽማግሌውን ምክር ሊረሳው አልቻለም ። የነቢያትን ትምህርት ማጥናት ጀመረ ። ከወንጌልም ታሪክ ጋር ቢያንጸጽረው እነርሱ ስለ ኢየሱስ የተናገሩት ሁሉ በሕይወቱ ፣ ሞቱም በመነሣቱም በእርግጥ የተፈጸመ መሆኑን ተገነዘበና እውነት ሆኖ አገኘው ።

ለዩኒቨርሲቲ ግሩምና አዲስ ነገር ታየው ። የነቢያት ቃል የወንጌልም ታሪክ ከእግዚአብሔር የተገለጠልን እውነት መሆኑን ተረድቶ በእምነት ተቀበለው ። ዩኒቨርሲቲ ክርስቲያን ሆነ ። ከወጣትነቱ ጊዜ ጀምሮ ብዙ ትምህርት ቀስሞ ነበርና ክርስቲያን ከሆነ በኋላ ባገኘው ሰፊ እውቀት ተጠቅሞ በቃል በጽሑፍም በአሕዛብ መካከል የክርስቲያንን ሃይማኖት የሚደግፍና የሚያስፋፋ ትጉና ታጋይ ሐዋርያ ሆነ ።

መ ፡ ወደ ሮሜ ደርሶ ታሰረ ።

የእግዚአብሔርን ቃል ለመስበክ ዩኒቨርሲቲ ብዙ አገሮችን ከጎበኘ በኋላ በመጨረሻ ወደ ሮሜ መጣ ። በዚያም ጠላት ተነሥቶበት ለባለ ሥልጣን አልፎ እንዲሰጥ አደረገ ። ከሌሎችም ክርስቲያኖች ጋር ወደ ዳኛ ቀረበ ። የዳኛው ስም ናብቲኩስ ነው ። የዘመኑ ቄሣር ከ፩፻፷፩ ዓ.ም. እስከ ፩፻፹ ዓ.ም. ድረስ ሥልጣን የያዘ ማርቆስ አውሬሊዩስ ነው ። እርሱም ለናብቲኩስ ወዳጁ ነበር ።

ሠ ፡ ዩኒቨርሲቲ በዳኛ ፊት ።

ዩኒቨርሲቲ ተከሰሶ ወደ ዳኛ ፊት በቀረበ ጊዜ ሁለቱ ያደረጉት ክርክር እንዲህ የሚል ሆነ ፡—
ዳኛ ፤ ለአማልክት መታዘዝ ፣ የቄሣርንም ትእዛዝ ማክበር አለብህ ።

ዩኒቨርሲቲ ፤ ለመድኃኒታችን ለኢየሱስ ክርስቶስ ትእዛዝ የሚታዘዝ ሰው ጥፋተኛ አይሆንም ።

ዳኛ ፤ አንተ የምትከተለው ትምህርት እንዴት ያለ ነው?
ዩኒቨርሲቲ ፤ ማንኛውንም ዓይነት ትምህርት ለማጥናት ሞክሬአለሁ ። በመጨረሻ ግን የተቀበልሁት የክርስቲያንን ሃይማኖት ነው ። ተሳስተው የሚገኙት ሰዎች ግን አይወዱትም ።

ዳኛ ፤ ወዩ ምስኪን ፣ ይህን ትምህርት ትወደዋለህ ማለት ነው?

ዩኒቨርሲቲ ፤ አዎን ፣ የክርስቲያኖችን እውነተኛ ሃይማኖት ተከታይ ነኝ ።

ዳኛ ፤ ይህ ሃይማኖት ምን ምን የሚል ነው?

ዩስቲኑስ ፤ የሚታየውን ነገር ሁሉ ፤ ለዓይን የማይታየውንም በፈጠረ በአንድ አምላክ እናምናለን ። በጌታችን ም በኢየሱስ ክርስቶስም እናምናለን ። በሰው ሁሉ ሊፈርድ የሚመጣ ፤ ነቢያትም የተናገሩለት የእግዚአብሔር ልጅ ነው ። መልካሙን ነገር ለመማር ለሚፈልግ ሁሉ እርሱ መምህር ነው ። ደኅንነትንም የሚያበሥር ነው ። እኔ ግን ሰው ነኝ ፤ በታናሽነቴም ስለ ዘለዓለማዊ መለኰቱ ብዙ ነገር ለመናገር አልችልም ። ይህንን የሚችሉት ነቢያት ናቸው ። የእግዚአብሔር ልጅ ነው ብዬ ያመንሁበት ወደ ዓለም እንደሚመጣ እነርሱ ከብዙ መቶ ዓመታት በፊት ትንቢት ይናገሩ ነበር ።

ዳኛ ፤ ክርስቲያኖች የሚሰበሰቡት በዩት ነው?

ዩስቲኑስ ፤ ሰው በሚኖርበት ስፍራ ሁሉ እግዚአብሔር ቅርብ መሆኑን ያምናሉ ። ስለዚህ በዩትም ሊሰበሰቡ ይችላሉ ።

ዳኛ ፤ መልካም ። በዩት እንደሚሰበሰቡ ግን ደቀ መዛሙርትህንም በዩት እንደምትሰበስባቸው ልትነግረኝ አትችልም?

ዩስቲኑስ ፤ እኔ የምኖረው ከጢሞቴዎስ መታጠቢያ ቤት አጠገብ ባለው በማርቲኑስ መኖሪያ ቤት በሁለተኛው ፎቅ ላይ ነው ። በጸሌላ መሰብሰቢያ ቦታ እውቀት የለኝም ። ወደ እኔ ሊመጣ የሚፈልግ ሰው ቢኖር ስለ እውነተኛው መንገድ አስተምረዋለሁ ።

ዳኛ ፤ እንግዲህ ክርስቲያን ነህ ።

ዩስቲኑስ ፤ እውነት ፤ ክርስቲያን ነኝ ።

ዳኛ ፤ ስማ ፤ አንተ የንግግር አዋቂ ትባላለህ ፤ እውነተኛውንም መንገድ አውቀዋለሁ ትላለህ ። እስቲ ፤ ከገረፉህ በኋላ አንገትህ ተቈርጦ ስትሞት ወደ መንግሥተ ሰማያት የምትገባ ይመስልሃል?

ዩስቲኑስ ፤ ይመስልሃል አትበለኝ ። እንደምገባ አውቃለሁ ። እርግጠኛ ነኝ ፤ በውስጤ ምንም ጥርጥር የለብኝም ።

ዳኛ ፤ ወደ ዋናው ነገር እንመለስና ልንገራችሁ ፤ ሁላችሁም ቀርባችሁ ለአማልክት መሥዋዕት ማቅረብ ይኖርባችኋል ።

ዩስቲኑስ ከእርሱም ጋር የነበሩት ሌሎችም ክርስቲያኖች ይህን አናደርግም ብለው መለሱ ።

ረ ፡ ዩስቲንስ ሌሎቹም እግዚአብሔርን እያመሰገኑ ሞቱ።

ለአማልክት አንሠዋም በማለታቸው ነገሩ ተወሰነ። ፍርድም ተሰጠ ። ለአማልክት አንሰግድም ፣ ለቄሣር ትእዛዝም አንታዘዝም ብለዋልና ይገረፉ ፣ ከዚያም በኋላ አንገታቸው ተቈርጦ ይሙቱ የሚል ቃል ከዳኛ ተሰማ።

እንደ ተበየነባቸው ሆነ ። እስረኞች ወደሚሞቱበት ስፍራ ተወሰዱ ። እግዚአብሔርንም እያመሰገኑ ለጌታ ክብር አሠቃቂ በሆነው አሟሟት ከዚህ ዓለም ተለዩ ። ይህም የሆነው በ፪፻፷፯ ዓ.ም. ገደማ ነው ።

፭ ፡ ጴርጴቴአ ።

ሀ ፡ በካርታጌ አምስት ክርስቲያኖች ታሰሩ ።

ሰጽቲሚዩስ ሴቬሩስ ቄሣር በነበረበት ጊዜ እንደ ገና በክርስቲያኖች ላይ ሰደት ተጀመረ ። ዘመነ መንግሥቱ ከ፪፻፺፫ ዓ.ም. እስከ ፪፻፲፩ ዓ.ም. ድረስ ሲሆን ክርስቲያኖች እንዲሰደዱ ትእዛዝ ያስተላለፈው በ፪፻፪ ዓ.ም. ነው ። በዚያን ጊዜ በተለይ በግብጽ አገርና በሰሜናዊ አፍሪካ ውስጥ የነበሩት ክርስቲያኖች ከባድ በሆነ ሁኔታ ተሠቃዩ ።

ካርታጌ በተባለች ከተማ አምስት አዲሶች ክርስቲያኖች ነበሩ ። ሦስቱ ወንዶች ሁለቱም ሴቶች ናቸው ። በቅርብ ጊዜ ያመኑ ከመሆናቸው የተነሣ ገና የክርስትናን ትምህርት በመማር ላይ ናቸውና አልተጠመቁም ነበር ። ሰደት በመጣ ጊዜ አምስቱ ተያዙ ።

ጴርጴቴአ የተባለች ከሁለቱ ሴቶች አንዲትዋ ከትልቅ ሰው የተወለደች ስትሆን ፈሊኪታስ የተባለች ሁለተኛይቱ በሰው ቤት የምታገለግል በክርስቶስ ያመነች ባሪያ ናት ።

ለ ፡ ጴርጴቴአና አባትዋ ።

ጴርጴቴአ ባል አግብታ ከመታሰርዋ በፊት ልጅ ወልዳ ነበር ። ሰዎችም ሊያስሩአት የመጡባት ሕፃንዋን ታቅፋ ሳለች ነው ። ወደ ወጎኗ ቤት ከወሰዱአት በኋላ አረማዊ የሆነ አባትዋ ሊፈልጋት ወዲያው መጣ ።

ለእርስዎም ለሕፃንዎም በጣም ሰላዘነ ክርስቶስን እንድትከድ ፡ አማልክትንም እንድታከብር በብዙ ልመና ሊያባብላት ሞከረ ።

እርስዎ ግን ፡— አባቴ ሆይ ፡ ያችን እንስራ ታያለህን? ብላ ጠየቀችው ።

እርሱም ፡— አያለሁ አለ ።

እርስዎም ፡— ታዲያ ፡ እንስራ ከሆነች ሌላ ስም ሊኖራት ይቻላልን? ብላ ብትጠይቀው ሌላ ስም የላትም አለ ።

ዲርዲቱአም መልሳ ፡— እንግዲያውስ እኔ ክርስቲያን ከሆንሁ ሌላ ስም አይሆንልኝም ፡ ራሴን የምጠራው በዚህ ስም ብቻ መሆን አለበት አለችው ።

በዚያን ጊዜ አባትዋ ከመጠን በላይ ተቋጣት ። እርስዋ ግን ስለ አባትዋ ስትል ሐሳብዋን ለመለወጥ አልቻለችም ። እርሱም ትቶአት ሄደ ።

ሐ ፡ ስለ ልጅዋ የተሰማት ንዘን ።

ከእስራትዋ ይልቅ ዲርዲቱአን ያሳዘናት በወገኒ ቤት ከሕፃንዋ መለየትዋ ነው ። የወገኒ ቤት ጠባቆች ሕፃንዋን ወስደውባት ነበር ። የሚጠባ ልጅም ስለ ሆነ ልጇ ምን ይሆናል እያለች ታለቅስ ነበር ። በሁለት ዲያቆናት አቤቱታና ልመና ግን ሕፃንዋ እንዲመለስላት ተፈቀደላት ። በጣም ደስ ብሎአትም በወገኒ ቤት ታጠባው ነበር ።

ፈሊኪታስም በወገኒ ቤት ሳለች ሴት ልጅ ወለደች ። አንዲት ክርስቲያን ሴት ሕፃንዋን የራስዋ አድርጋ ወሰደችላት ።

የዲርዲቱአ አባት ልጁን ከአሠቃቂ ሞት ለማዳን ብዙ ጊዜ እየመጣ ይለምናት ነበር ። ክርስቲያን አይደለሁም በይና ይለቅቁሻል እያለ ያባብላት ነበር ። እርስዋ ግን በእምነትዋ የጸናች ሆነች ። ይህንን በግልጽ ለማሳየት የቻለችው በወገኒ ቤት ሳለች በእግዚአብሔር ቃል መሠረት በመጠመቅዋ ነው ።

የከተማው ገዢ በተፈጥሮው ደግ ሰው ነውና ገና በአፍላ ጊዜዋ ያለችው መልክ መልካም ሴት ከሞት

እንድትድን ለማድረግ ስለ ፈለገ እንደ አባትዋ ያባ ብላት ነበር ። እርሷም ግን በግልጽ ፡— ክርስቲያን ነች ፤ ለአማልክትም አልሠዋም ከማለት በስተቀር ሌላ የምት ጩምረው ነገር የላትም ። ስንዝር ያህል ወደ ኋላ አላፈ ገፈገችም ።

መ ፡ አምስቱ በአውሬ ከቄሰሉ በኋላ በሰይፍ ሞቱ ።

እንግዲያውስ ገዢው ምን ያድርግ? የሮሜ ባለ ሥልጣን እንደ መሆኑ መጠን የመንግሥትን ሕግ ማክ በር አለበት ። እንደ ሕጉ የሆነ እንደ ሆነ ለመንግሥት አማልክት ለቄሣርም ተገቢውን አክብሮትና ስግደት ለማድረግ የማይፈልግ ሁሉ የግድ መቀጣት አለበት ። ስለዚህ በጎዘንም ቢሆን ገዢው ጴርጴቴአ ፡ ፈሊኪታ ስም ፡ ሦስቱም ወንዶች በአውሬ ተበልተው እንዲሞቱ ፈረደባቸው ።

ብዙ ተመልካች ወደ ተሰበሰበበት ወደ ካርታጉ የቲያትር አደባባይ ወሰዱአቸው ። በዚያም በብረት መዝጊያ በተዘጋ ቤት ውስጥ አውሬ ይጠብቃቸዋል ።

የአውሬ ቤት ተከፈተ ። ነብርም ፡ ድብም ፡ ከርከ ሮም ተለቀቀባቸው ። ነገር ግን በምን ምክንያት እንደ ሆነ አልታወቀም ፤ አውሬዎቹ እስረኞቹን ቢያቁሱአቸውም አልገደሉአቸውም ። ስለዚህ ወታደሮች በሰይፍ እንዲገድሉአቸው ተወሰነ ።

ሳቲሩስ የተባለው ከሦስቱ ወንዶች አንዱ ነብር ክፉኛ አቀራሰው ነበርና ከቀራሰሉ ደም ይፈስ ነበር ። በእጁ ላይ ቀለበት አድርጎአልና ቀለበቱን አውልቆ በደሙ ነክሮት ለሚገድለው ወታደር ሰጠውና ፡— እም ነቴን አትርሳ ካለ በኋላ እንዲገድለው አንገቱን ገለጠለት።

ፈሊኪታስን እንዲወጋት የተመደበው ወታደር ለመጀመሪያ ጊዜ ሲሞክር ሳታት ። እርሷም ግን በገዛ እጅዋ ሰይፉን ወደ አንገትዋ መልሳ በዩት እንደሚወጋት አሳየችው ።

ጴርጴቴአም ያለ ፍርሃት በደስታ ለገዳዩ ሰውዬ ደረትዋን ገልጣ አሳየችው ። እርሷም ተወግታ ሞተች።

በዚህ ዓይነት አሟሟት አምስቱ ሰዎች የክርስቲያን ትግላቸውን በድል አድራጊነት ፈጸሙት ። የሕይ

ወትንም አክሊል ሊቀዳጁ ወደ ዘለዓለማዊው ዓለም ተሻገሩ ።

፩፤ በዴሲዩስ ዘመነ መንግሥት ስለ ሆነው ስደት።

ሀ፡ አደጋ ሲመጣ ጥፋቱ የግን ነው፤

ከፍ ብለን የጠቀስናቸው ሰማዕታት ለረጅም ጊዜ በየአገሩ በክርስቲያኖች ላይ ለደረሰባቸው ስደት፣ መከራና ሞት ምሳሌ ሊሆኑ ይችላሉ ። ተመሳሳይ በሆነ መንገድ በጠላት ጥቆማ ለባለ ሥልጣን አልፈው የተሰጡ፣ በዳኛ ፊትም ክርስቶስን እንዲክዱ የተጠየቁ፣ እንቢ በማለታቸውም በእሳት፣ በሰይፍ፣ በአውሬ፣ በስቅላት፣ በድብደባም፣ በግርፋትም የሞቱ በሺህ የሚቁጠሩ ናቸው ።

አንዳንዶች ቁሣሮች ክርስቲያኖችን በጣም አያጠቁላቸውም ነበር ። እንደ ተመለከትነው ግን ክርስቲያኖች ታድነው እንዲቀጡ አዋጅ በማስነገር ለብዙ ሥቃይ ምክንያት የሆኑባቸው ቁሣሮች አሉ ።

በ፪፻፵፱ ዓ.ም. ዴሲዩስ የሮሜ ቁሣር ሆነ ። ዘመነ መንግሥቱም አጭር ሆነ ። በ፪፻፶፩ ዓ.ም. ከውጭ አገር ጠላት ጋር ባደረገው ዘመቻ ላይ ተወግቶ ሞተ ። ነገር ግን ለአጭር ጊዜ ብቻ ሮሜን የገዛ ቢሆንም ክርስቲያኖችን በማሳደዱ በቤተ ክርስቲያን ላይ ከባድ ሥቃይ አደረሰባት ።

በዘመኑ ብዙዎች አስቸጋሪዎች ሁኔታዎች የሮሜን መንግሥት ሰላም ያናውጡ ነበር ። የውጭ አገር ጠላት ድንበሩን እየተሻገረ በጦር መሣሪያ በአገር ተወላጅ ላይ አደጋ ይጥል ነበር ። ተላላፊ በሽታ ሌላ ዓይነት አደጋም ሕዝቡን ያጠቃው ነበር ።

ይህ ሁሉ ጉዳት በአገራችን ላይ ሊደርስ የቻለው በምን ምክንያት ነው? እያሉ ሰዎች ይጠያየቁ ጀመር ። ምናልባት ሰው የሮሜን አማልክት በሚገባ ባለማክበሩ ይሆን? አማልክትን ችላ ያሉአቸው፣ እንዲያውም የናቁ አቸው ሰዎች መኖራቸው ይታወቃል ። በተለይም ክርስቲያኖች የተባሉት በዚህ ነገር የሮሜን አማልክት አስቂጥተዋቸው ይሆናል ። የዘመኑ የተፈጥሮ አደጋዎች

ጦርነቶችን አገሩን ያወኩት በእነዚህ ሰዎች ምክንያት ከሆነ ቢወገዱ ይሻላል የሚል እምነት በሕዝብ መካከል አልጠፋም ።

ለ ፡ የተርቲሊያኑስ ቃል ።

ነገሩ አዲስ አይደለም ። ክርስቲያኑ ደራሲ ተርቲሊያኑስ ክርስቲያኖችን በሚደግፍ መጽሐፍ እንዲህ ብሎ ጽፎአል ፡—

ሰዎች ከፋዎች ወንጀለኞች ናቸው ይሉናል ። የቲቢር ወንዝ ውኃ እያደገ ቢመጣና እስከ ከተማይቱ ግንብ ቢደርስ ፡ ወይም ደግሞ የዓባይ ውኃ አንሶ ማሳዎቹን ካላጠላ ፡ ሰማይ ዝናብ ከከለከለ ፡ የመሬት መንቀጥቀጥ ቢመጣ ፡ ድርቀት ወይም በሽታ አገሩን ቢያጠቃ ሕዝቡ ተነሥቶ ፡— ክርስቲያኖች ወደ አንበሶች እያለ ይጮኻል ።

እንደ ሕዝቡ አስተሳሰብ ይህ አደጋ ሁሉ የመጣው በክርስቲያኖች ምክንያት ነው ማለቱ ነው ።

በዴሲዩስ ዘመን መንግሥት ለተጀመረው ስደት ተመሳሳይ ምክንያት ይኖራል ብለን ለማሰብ እንችላለን።

ሐ ፡ የመሥዋዕት ማስረጃ ተፈለገ ።

ሰው ሁሉ ለአማልክት መሥዋዕት ማቅረብ አለበት ብሎ ዴሲዩስ ማስታወቂያ አስነገረ ። ሁሉም ለዚህ ትእዛዝ መታዘዙ እንዲታወቅለት ሰው በቤተ መቅደስ ከሠዋ በኋላ ፡— በትእዛዙ መሠረት መሥዋዕትን አቅርቦአል የሚል በባለ ሥልጣን የተዘጋጀ የጽሑፍ ማስረጃ በእጁ እንዲኖር በሕግ ተወሰነ ። እንደዚህ ያለ ማስረጃ በእጁ ያልያዘ ሰው ቢኖር ፡— ለቄሣር አልታዘዘም ፡ የአማልክትና የመንግሥት ጠላት ነው ተብሎ ይከሰሳል።

ይህ ሕግ ለክርስቲያኖች በጣም አስቸጋሪ ሆነ ። ማምለጫ መንገድ ጠፋባቸው ። ሞትንም በመፍራት የተፈለገባቸውን መሥዋዕት አቅርበው ክርስቶስን የካዱት የበዙ ናቸው ። ሌሎች ግን ለአማልክት ሳይሠው ለቄሣር የታዘዙ ለማስመሰል ሲሉ በገንዘባቸው ማስረጃ በመግዛት ከመሞት ዳኑ ። ይህን የመሰለ የማምለጫ

መንገድ የሞከሩ ግን በብዙ አገር እንደ ከሐዲዎች ሳይቂጠሩ አልቀሩም ። በተንኩል ሕይወታቸውን ለማዳን የሚፈልጉ ሆነው ስለ ተገኙ ነገሩ እንደ ውድቀት ተቂጠረባቸው ።

ከእነርሱ በመለየት የቂሣርን ትእዛዝ ፣ የባለ ሥልጣንንም ዛቻ ፣ የሞትንም ሥቃይ ሳይፈሩ እስከ መጨረሻ ትንፋሻቸው ድረስ በክርስቲያን እምነታቸው የጸኑ በርከት ያሉ ናቸው ። ብዙዎቹም ሕይወታቸውን አጡ ።

በዴሲዩስ ስደት የኢየሩሳሌም ፣ የአንጾኪያ ፣ የሮሜም ጳጳሳት በሰማዕትነት ሞቱ ። ሕይወታቸውንም ለማዳን ሸሽተው በተደበቁበት ስፍራ በብዙ ጭንቀት መካከል የኖሩ የብዙ ናቸው ። አንዳንድ ጊዜም ተይዘው በመንግሥት የማዕድን ቦታዎች ከባድ ሥራ በመሥራት እንዲገባሉ ይደረግ ነበር ።

፩ ፡ ዲዎክሌቲያኑስ ያመጣው ከባድ ስደት ።

ክርስትና እንዲጠፋ የታወጁት አዋጆች ።

ከስደቶች ሁሉ የባለ ሆኖ የተገኘው የመጨረሻው ነው ። ይህም ዲዎክሌቲያኑስ ቂሣር በነበረበት ዘመን ነው ። ዘመነ መንግሥቱ ከ፪፻፹፪ እስከ ፫፻፳ ዓ.ም. ነው ።

መንግሥታችን እንዲጠነከር ክርስቲያኖች በሙሉ መጥፋት አለባቸው በሚል እምነት በ፫፻፫ እንዲሁም በ፫፻፬ ዓ.ም. ቀጥሎ ያሉትን አዋጆች አስነገረ ።

ሀ ፡ የክርስቲያኖች መሰብሰቢያ ቦታዎች የሆኑት አብያተ ክርስቲያናት ይፍረሱ ።

ለ ፡ የተገኙት መጽሐፍ ቅዱሶች በሙሉ ይቃጠሉ ።

ሐ ፡ ክርስቲያኖች በዬትም ለጸሎት ሊሰበሰቡ ፈቃድ የላቸውም ።

መ ፡ በመንግሥት መሥሪያ ቤት የተቀጠረ ክርስቲያን ሁሉ ክርስቶስን ካልካደ ወዲያው ከሥራ ይሰናበት ።

ሠ ፡ ሰው በክርስቲያንነቱ ከጸና የዜግነት መብቱ ሁሉ ይጠፋበታል ።

ረ ፡ ነጻነት የተሰጣቸው ክርስቲያኖች ባሪያዎች ሃይማኖታቸውን ካልካዱ እንደ ገና ነጻነታቸውን ያጣሉ። አንድም ሳይቀር ክርስቲያኖች ሁሉ ወደ ቤተ መቅደስ ቀርበው ለአማልክት እንዲሰግዱና እንዲሠው ይሁን ። ሳያደርገው የሚቀር ሰው ቢኖር በሞት ይቀጣል ።

ሰ ፡ ከዚህም ሌላ የቤተ ክርስቲያን ካህናት በሙሉ እንዲታሰሩ የተለየ አዋጅ ተነገረ ። የተያዙት ካህናት ግን በጣም የበዙ ስለ ሆኑ ወኅኒ ቤቶች የማይበቁ ሆኑና ፡— ለአማልክት ቢሠሙ ይለቀቁ ተብሎ የእስራት ትእዛዝ ተለወጠ ።

ከእነዚህ አዋጆች የተነሣ ጊዜው ለክርስቲያኖች በጣም አስፈሪ ሆነ ። በአዋጁ መሠረት አብያተ ክርስቲያናት ፈራረሱ ። ጳጳሳትና ቄሶችም ታስረው ተገደሉ ። ምዕመናንም በብዛት ታደኑና ወደ ሮማውያን አምልኮ እንዲመለሱ ተጠየቁ ። ከደረሰባቸውም ሥቃይ የተነሣ ክርስቶስን ክደው ወደ አረመኔነት የተመለሱት ጥቂቶች አልነበሩም ። ሌሎች ግን እስከ ሞት ድረስ ለክርስቶስ ታማኞች ሆነው ተገኙ ።

የሰማዕታት ደም የቤተ ክርስቲያን ዘር ነው ።

ይህን በመሰለ ሥቃይ መካከል ቤተ ክርስቲያን ለምን አልተደመሰሰችም? የእግዚአብሔር ተአምራት ነው ። አልጠፋችም ። መጥፋትም ይቅርና ክርስቲያኖች በተሰደዱበትና በተገደሉበት መጠን የክርስቶስ ወንጌል በበለጠ እየተስፋፋ ሄደና በየአገሩ ተከታዮችን አገኘ ። ስለዚህ የሰደት ዘመን ቤተ ክርስቲያንን አስፋፋት እንጂ አልቀነሳትም ለማለት ይቻላል ።

በ፪፻፳ ዓ.ም. የሞተው ተርቱሊያኑስ የተባለው ከቤተ ክርስቲያን አበው አንዱ ፡— የሰማዕታት ደም የቤተ ክርስቲያን ዘር ነው ብሎ የጻፈው ቃል እውነተኛ ነው ። የክርስቲያን ደም በፈሰሰበት ቦታ አዲስ ክርስቲያን ተገኘ ። የሰማዕታትን በደስታና በድፍረት መሞት በመገረም ተመልክተው ራሳቸው ክርስቲያኖች የሆኑ ጥቂቶች አይደሉም ።

በተራ ሕዝብ መካከል ብቻ ሳይሆን በባለሥልጣኖችና በከፍተኛ ደረጃ በሚኖሩት ሰዎች መካከል እንኳን የክርስቶስ ወንጌል ተሰሚነትን አገኘ ። በቂሣርያም ቤት ሳይቀር ሰዎች አምነዋል ። አስገራሚ የሆነ ነገር ነው ። ገና በሐዋርያት ዘመን ቂሣርን በሚያገለግሉት ሰዎች መካከል በክርስቶስ ያመኑ ነበሩ ። ፊልጵ. ፩ ፡ ፳፪ ይመልከቱ ።

ኃያሉ የሮሜ መንግሥት ትጥቁን ታጥቆ በቁራጥ ነት ቢነሣም የወንጌልን መስፋፋት ሊያግደውና ሊያጠፋው አልቻለም ። ከዘመን ወደ ዘመን ቃሉ አስደናቂ በሆነ ቅልጥፍና እየተስፋፋ ሄደ ። ይህም ሆኖ በ፪፻፱ ዓ.ም. ገደማ በሚዲቴራኔ ባሕር ዙሪያ ወዳሉት አገሮች ሁሉ ተዳርሶ ነበር ። በተገባው እስያም በርከት ያሉ አብያተ ክርስቲያናት ተቋቁመው ነበር ። በኤውፎጳ ክፍለ ዓለምም እስከ እንግሊዝ አገር ድረስ የክርስቶስ ቃል ተሰምቶ ነበር ።

ጥያቄዎች ።

- ፩. በዮሐንስ ራእይ አንቲጳስ ስለ ተባለው ሰው ምን ተጻፈ?
- ፪. እግናቲዩስ እግዚአብሔርን በቃሉ ያገለገለው በየትኛው አገር ነው?
- ፫. እግናቲዩስ በእምነቱ ምክንያት የተያዘው በምን ጊዜ ነው?
- ፬. ከጥንታውያን ሰማዕታት መካከል ለሐዋርያው ዮሐንስ ወዳጁ የነበር ማን ነው?
- ፭. ገርማኒኩስ የተባለው ወጣት ክርስቲያን በሰማዕትነት መሞቱ እንዴት ነበር?
- ፮. ዩስቲኑስ ክርስቲያን ሊሆን የቻለው ምን በማድረጉ ነው? የመከረውስ ማን ነው?
- ፯. በ፪፻፱ ዓ.ም. በካርታጎ አገር በክርስትና እምነታቸው ምክንያት የሞቱት ሴቶች ስም ስማቸው ማን ነው?
- ፰. ክርስቲያኖች ለአማልክት መሥዋዕት እንዲያቀርቡ በዴሲዩስ ዘመን መንግሥት እንዴት ያለ ነገር ተፈለገባቸው?

- ፱. በዲዎክሌቲያኑስ ዘመን መንግሥት የመጣው ስደት ከሌላ ስደት ሁሉ ይበልጥ ለክርስቲያኖች ከባድ የሆነባቸው በምን ምክንያት ነው?
- ፲. ተርቱሊያኑስ ፡— የሰማዕታት ደም የቤተ ክርስቲያን ዘር ነው ብሎ ሊጽፍ የቻለው ምክንያት ተመልክቶ ነው?
- ፲፩. በ፫፻ ዓ.ም. ገደማ የክርስቲያን ሃይማኖት ምን ያህል ተስፋፍቶ ነበር?

ምዕራፍ ስድስት ።

፩፤ ቤተ ክርስቲያንን ያስፋፋ ሁኔታዎች እንዴት ያሉ ናቸው?

ባለፉት ምዕራፎች እንደ ተመለከትነው የክርስትና ሃይማኖት በምድር ላይ መሰበክ ከተጀመረበት ጊዜ አንሥቶ አልፎ አልፎ ምዕመናን ይሰደዱ ነበር። ቢሆንም ክርስትና አልጠፋም ። በመጥፋት ፈንታ ክርስቲያኖች ከዓመት ወደ ዓመት እየጨመሩ ሄዱ። ቤተ ክርስቲያን መስፋፋትዋን ቀጠለች።

ይህም በምን ምክንያት ነው? ብሎ መጠየቅ ተገቢ ነው። ለጥያቄው መልስ የሚሆን ልዩ ልዩ ነገር ለመጥቀስ ይቻላል። ቀጥሎ ያሉትን ሁኔታዎች ማውላት አስፈላጊ ነው።

ሀ ፡ እስከ ዓለም ፍጻሜ ድረስ ከእናንተ ጋር ነኝ አለ።

ኢየሱስ ክርስቶስ የተናገረው ቃል ነው። ወንጌልን ለዓለም ሕዝቦች እንዲሰብኩ አሥራ አንዱን ደቀመዛሙርት በላካቸው ጊዜ ፡— እነሆም እኔ እስከ ዓለም ፍጻሜ ድረስ ሁልጊዜ ከእናንተ ጋር ነኝ ብሎ ቃል ገባላቸው። ማቴ. ፳፰ ፡ ፳።

እነርሱም በታዘዙት መሠረት ሰብከታቸውን ጀመሩ። በመጀመሪያዎች ሐዋርያት የተጀመረውም ነገር ከትውልድ ወደ ትውልድ ቀጠለ። የክርስቶስ ቃል በተስፋፋበት ሁሉ ተቃውሞና ስደት ተከታትሎ መምጣቱ አልቀረም። ቢሆንም ቤተ ክርስቲያን አልጠፋችም።

ይኸውም ክርስቶስ ከእርስዎ ጋር ስለ ነበር ነው። የገሃነም ደጆች አይችሉትም ብሎ ለቤተ ክርስቲያን የሰጠውን ተስፋ አላጠፈውም። ማቴ. ፲፮፡፲፰። በክርስቶስ ኃይል ታሸንፋለች።

ሐዋርያው ጳውሎስ በሮሜ ፰፡፴፮—፴፯ እንደሚለው መከራ፣ ጭንቀት፣ ሰደትም ራብም፣ ራቁትን ትም፣ ፍርሃትና ሰይፍ ክርስቲያንን ሊነካው ይችላል። ሲጸናበትም እንደሚታረድ በግ ሊሆን ይችላል። በወደደው በክርስቶስ ግን ያሸንፋል። እንዲያውም ከአሸናፊ በልጦ ይገኛል። በምስክርነትም ሌሎችን ያሳምናል።

እንግዲህ ጥንታውያን ክርስቲያኖች በብዙ መከራ መካከል ያልጠፉበት፣ ወንጌልም እየተስፋፋ ሊሄድ የቻለበት ዓይነተኛው ምክንያት ኢየሱስ ክርስቶስ ከእነርሱ ጋር ስለ ሆነ ነው።

ለወንጌል መስፋፋት ሌሎችም ምክንያቶች አሉ። ቀጥሎ ያሉትን እንመልከት።

፪ ፤ ወንጌል የሰውን ልብ የሚያረካ ስለሆነ ተሰሚነትን አገኘ።

የሮሜ መንግሥት ቄሣሮችና ባለ ሥልጣኖች የክርስቲያኖችን ስብከትና ትምህርት ሊያግዱት ያልቻሉት በምን ምክንያት ነው? በጣም ጣፋጭና ልብን የሚያረካ መልእክት በመሆኑ ነው። የወንጌል ቃል የልብን ናፍቆት ሊያስታግሥና ሊያሟላ ይችላል።

የክርስቲያኖች ስብከትና ትምህርት በአጭሩ እንዲህ የሚል ነበር፤ ሰማይና ምድርን የፈጠረ አንድ እውነተኛ አምላክ አለ። እርሱም ሰውን ይወድዳል። ከመወደዱም የተነሣ ልጁን ኢየሱስ ክርስቶስን ወደ ዓለም ላከ። አንድያ ልጁም ሰውን ከኃጢአቱ ለማዳን እንዲችል ስለ ሰው ሁሉ ተሰቅሎ ሞተ። እርሱም ጸድቅ ስለ ሆነ ሞትን አሸንፎ በሦስተኛው ቀን ሕያው ሆኖ ከመቃብር ተነሣ። አሁንም ሕያው ነው። ከሙታን ከተነሣ በኋላ ወደ ሰማይ አረገ። ከእግዚአብሔርም ዘንድ በቀኙ ተቀመጠ። በዓለም ፍጻሜ ግን በሕያዋንና በሙታን ሊፈርድ ከዚያ ተመልሶ ይመጣል። በእርሱም የሚያምኑት የኃጢአታቸውን ስርየት ያገ

ኛሉ ። እግዚአብሔርም ልጆቹ አድርጎ ይቀበላቸዋል ። በምድርም ላይ እስካሉ ድረስ በሚያስፈልጋቸው ሁሉ ይከባከባቸዋል ። እንዲሁም በሞት ከዚህ ዓለም በሚለዩበት ጊዜ በወዲያኛው ዓለም ሰላምና ብዕዕና በሞላበት በእግዚአብሔር መንግሥት እስከ ዘላለም ይኖራሉ ።

የኢየሱስን ቃል ሰምቶ በእምነት የተቀበለው ሁሉ ይህንን በረከት ያለ ዋጋ ያለ ገንዘብም ያገኛል እያሉ ይሰብኩ ነበር ።

ይህ ስብከት ብዙዎችን የሚያጽናና ፣ የሚያረካም ሆነ ። የፈጠረኝ አምላክ ይወድደኛል የሚለውን ትምህርት ከዚህ በፊት ሰምተው አያውቁም ነበር ። በጣም ግሩምና አዲስ ነገር ሆነላቸው ። ይህ አምላክም በልጁ ተገልጦ ከኃጢአቱ አድኖኛል የሚለው ቃል የበለጠውን ልባቸውን ማረከ ። ከዚህም በላይ ከሞት በኋላ ምን እሆናለሁ? እያሉ ሰዎች ሲጨነቁ ክርስቲያኖች ስለ ዘላለም ሕይወት የሚያስተምሩት ቃል እረፍትንና ሰላምን መለሰላቸው ። በደስታም ተቀበሉት ።

ለቤተ ክርስቲያን አስደናቂ እድገት አንዱ ምክንያት ይህ ነው ።

፫ ፡ የክርስቲያን የመንፈስ አንድነት ብዙዎችን ወደ ወንጌል ስብከት የሚስብ ሆነ ።

በባህል ፣ በቋንቋ ፣ በአለባበስ ፣ በአኗኗር ይህንንም በመሰለ ምክንያት በሰው መካከል ልዩነት መደረጉ የተለመደ ነገር ነው ። ሰው በልዩ ልዩ ምክንያት ተለያይቶአል ።

ሐዋርያው ጳውሎስ እንደ ጻፈው ግን ክርስቲያኖች በአንድ ተስፋ የተጠሩ ፣ አንድ መንፈስም የተቀበሉ ፣ በአንድ ጌታ ያመኑ ፣ በአንዲትም ጥምቀት የተጠመቁ ፣ አንድ አካል እንዲሆኑ የተፈጠሩ በመሆናቸው እውነተኛ አንድነት አላቸው ።

የጥንት ዘመን ክርስቲያኖች በአገር በቋንቋም ፣ በባህል ፣ በአኗኗርም የተለያዩ ቢሆኑም ፡— በክርስቶስ አንድ ነን እያሉ በኅብረታቸው ይደሰቱ ነበር ። አረማ ሁያንም መለያየት በበዛበት ዓለም ይህንን የመሰለ

አንድነት በማየታቸው ልባቸው ተነካና፣ እኛም በዚህ አንድነት ተካፋዮች ብንሆን ጥሩ ነው በሚል መንፈስ ወደ ክርስቲያኖች ይጠጉ ነበር።

ሁላችን በክርስቶስ አንድ ነን በሚለው እምነት ክርስቲያኖች ጨዋ ሰው፣ ባሪያ፣ ባለጠጋ ሀብታም፣ የተማረ ያልተማረ፣ ትልቅ ትንሽ፣ ወንድ ሴት እያሉ በሰው መካከል ልዩነትን አያደርጉም ነበር። በእነርሱ አስተሳሰብ የኑሮ ደረጃ ልዩነትን አያመጣም። ድህና ሀብታም ጉን ለጉን በቤተ ክርስቲያን ሊቀመጡ ይችላሉ። ቤተ ክርስቲያንም ለሁሉም ክፍት ስለሆነች የእግዚአብሔርን ቃል ለመስማት የቀረቡት የተቀበሉትም ድሆች በርከት ያሉ ናቸው። ፩ ቆሮ. ፩፣ ፳፮—፳፱።

እንዲሁም በዘር ወይም በጉሣ ምክንያት ልዩነትን ባለማድረግ ብዙዎች ሰዎች ተደስተው ለቤተ ክርስቲያን ተጨመሩ።

፬፣ በክርስቲያኖች እጅ ተአምራት ይደረጉ ነበር።

ጌታ ኢየሱስ በምድር ላይ በተመላለሰበት ዘመን ከሰዎች አጋንንትን በማውጣት በሰይጣን ላይ ኃይል ያለው መሆኑን ብዙ ጊዜ ይገልጥ ነበር። ድውያንም በእጁ ተፈወሱ። ሰውም ይህን ሁሉ አይቶ እግዚአብሔርን ያመሰግን ነበር።

አሥራ ሁለቱንም ደቀ መዛሙርት ለእግዚአብሔር ቃል ስብከት በላካቸው ጊዜ፣ ድውዮችን ፈውሱ፣ አጋንንትንም አውጡ ብሎ ሥልጣን ሰጣቸው። ማር. ፫፣ ፲፭። በሐዋርያትም ጊዜ ብቻ ሳይሆን ቀጥሎ ባሉት ዘመናትም ወንጌል በተስፋፋበት አገር ሁሉ በእግዚአብሔር ኃይል እንደዚህ ያሉ ተአምራት ይፈጸሙ ነበር።

ይህን ሁሉ በማየት ብዙዎች ሰዎች፣ የክርስቲያኖች አምላክ እውነተኛ መሆን አለበት እስከ ማለት ያረሱና የእግዚአብሔርን ቃል አመኑ።

፮ ፤ የሰማዕታት ሰላምና ደስታ የሰውን ልብ ነካው ።

በሰደት ጊዜ ሰማዕታት በደስታና በተቀደሰ ድፋረት ሲሞቱ ባዩ ጊዜ ፣ እነዚህ ሰዎች ያገኙትን ኃይል ደስታና ሰላምም እኛም ማግኘት ያስፈልገናል በሚል ስሜት ተቀስቅሰው ከአረመኔነት ወደ ክርስቲያንነት የተመለሱ ጥቂቶች አይደሉም ። የክርስቲያኖች ጠንካራ እምነት አሸነፋቸው ማለት ነው ።

ተርቱሊያኑስ ፡— የሰማዕታት ደም የቤተክርስቲያን ዘር ነው ብሎ ሊጽፍ የቻለው ይህን ሁኔታ ተመልክቶ ነው ።

፯ ፤ ክርስቲያኖች ቢሰደዱም ስለ ክርስቶስ መመስከራቸውን አልተውም ።

ከዚህ በፊት እንደ ተመልከትነው ሰደት ከመጠን በላይ ሲጸናባቸው በግልጽ ሳይሆን በሰውር ለጸሎትና ለእግዚአብሔር ቃል ስብከት እንዲሰበሰቡ ክርስቲያኖች የተገደዱበት ጊዜ ነበር ።

ቢሆንም በሕዝብ መካከል እየተመላለሱ ስለመድኃኒታቸው ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ መመስከራቸውን አላቋረጡም ። በዘመድ መካከል ፣ በጉረቤትም መካከል ፣ በያሉበት ሁሉ ከክርስቶስ ሰላገኙት ደስታ ስለ ቃሉም እውነተኛነት ይናገሩ ነበር ።

በዚህ ዓይነት ምስክርነት የወንጌል ቃል ይስፋፋ እንደ ነበር የታመነ ነው ። ሐዋርያት ጥንት ፡— እኛስ ያየነውንና የሰማነውን ከመናገር ዝም ማለት አንችልም እንዳሉት ሁሉ ፣ የሮሜ መንግሥት ክርስቲያኖች በክርስቶስ ያገኙትን በረከት ከመግለጥ ዝም ለማለት አልቻሉም ። የሐዋ. ፱ ፣ ፳ ።

፯ ፤ የክርስቲያኖች የእርስ በርስ ፍቅር በመልካም ይመስክርላቸው ነበር ።

ጌታ ኢየሱስ ፡— እርስ በርሳችሁ እንድትዋደዱ ይህን አዛዥኋለሁ ብሎ የተናገረውን ቃል የጥንት ዘመን ክርስቲያኖች አልረሱትም ። የሐዋ. ፲፭ ፣ ፲፮ ። ሐዋርያት

ም ስለ ወንድማማች ፍቅር ያበረከቱት ምክር ብዙ ነው ። ክርስቲያኖችም ያገኙትን ምክር በተገባር ተርጉመውታል ። ይዋደዱ ነበር ። ፩ ቆር. ፲፫ ። ፩ ዮሐ. ፩፡፯—፰ ።

የዘመኑ አሕዛብ ፍቅራቸውን በመገረም ይመለከቱት ነበር ። ተርቱሊያኑስ መገረማቸውን በመጥቀስ ፡— እነዚህ ክርስቲያኖች እንዴት እንደ ተፋቀሩ ተመልከቱ ይላሉ ብሎ ጽፎአል ።

ክርስቲያናዊ ፍቅር ሰውን ወደ ቤተ ክርስቲያን የሚሰብ ኃይል ሆነ ።

፮፡ ክርስቲያኖች የቸርነትን ሥራዎች በመሥራታቸው ከሃይማኖት ውጭ የሆኑትን ያስደስቱ ነበር ።

ሰው በተፈጥሮው ለራሱ ጥቅም ለማግኘት እንጂ ሌሎችን ለመጥቀም እጅግ አያስብም ። የሌላውን ችግር እየተመለከተ፡— የእኔ ጉዳይ አይደለም ብሎ ማሰቡ የተለመደ ነገር ነው ።

ክርስቲያኖች ግን ከዚህ የተሻለውን ነገር አሳይተዋል ። ከክርስቶስና ከሐዋርያት እንደ ተማሩት ለሰው ሁሉ ፡ በተለይም ለተቸገሩት የረድኤት እጃቸውን ይዘረጉላቸው ነበር ። ድሆችን ፡ ባልቴተችንም ድሀ አደጋችንም በገንዘብቸው ይረዱላቸው ነበር ። በአካባቢላቸውም ሕመምተኞች ቢኖሩ እየጠየቁ ያጽናኑላቸው፡ በሚቻላቸውም ሁሉ ይራሩላቸው ነበር ።

ከዚህ በፊት እንደ ሰማነው በሰደት ጊዜአት ክርስቲያኖች፡— ክፉ አድራጊዎች ፡ አጥፊዎች ፡ የእገር ጠላቶች እየተባሉ ይታሙ ነበር ። የቸርነትን ሥራዎች በመሥራታቸው ግን እንደዚህ ያለ ሐሜት ከእውነት የተለየ መሆኑን ያሳዩ ነበር ። ጥቂቶች ያልሆኑ አሕዛብ ይህን ነገር ስለ ተገነዘቡ መቃወማቸውን ትተው ወንጌልን አምነው ክርስቲያኖች ሆኑ ።

በቃል ብቻ ሳይሆን መልካም ሥራ በመሥራትም ክርስቲያኖች ሃይማኖታቸውን አስፋፉ ማለት ነው ።

ለምሳሌ አንድ የቤተ ክርስቲያን የታሪክ ጸሐፊ እንደ ጻፉት ፡ በ፪፻፶ ዓ.ም. ገደማ የሮሜ ቤተ ክርስ

ቲያን ብዙዎች አባሎችን አግኝታ ነበር ። ይህች ቤተ ክርስቲያን በቸርነት ሥራዎች የበረታች እንደ መሆንዋ መጠን ፩ሺ ፭፻ ለሚያህሉ መበለቶችና ችጋረኞች የገንዘብ እርዳታ ታደርግ ነበር ።

ጌታ ኢየሱስ፤—መልካሙን ሥራችሁን አይተው በሰማያት ያለውን አባታችሁን እንዲያከብሩ ብርሃናችሁ እንዲሁ በሰው ፊት ይብራ ብሎ የተናገረው ቃል በእነርሱ ሁኔታ በሥራ ተተረጎመ ። ማቴ. ፩ : ፲፮ ።

በአገር ላይ የመሬት መንቀጥቀጥ ፣ ድርቅ ፣ ተላላፊ በሽታ ወይም ይህን የመሰለ የተፈጥሮ አደጋ በደረሰ ቀጥር ከአረመኔዎች ይበልጥ የተቸገሩትን የሚረዱ አቸው ክርስቲያኖች ነበሩ ።

፱፤ በክርስቶስ ያመነ ድሀ ቢሞት የአካባቢው ምዕመናን የመቃብርን ቦታ ይፈልጉለት ነበር።

ገንዘብ ያለው ቤተሰብ በገንዘቡ ለሞተ ሰው የመቃብርን ቦታ ሊያዘጋጅለት ይችላል ። ድሆች ግን ይቸገሩበታል ። ስለዚህ ከምዕመናን መካከል ድሀ ቢሞት በሥርዐት እንዲቀበር ክርስቲያኖች ያስቡለት ነበር ።

በመጀመሪያ የመቃብርን ቦታ በማጣት ብዙዎች ክርስቲያኖች ሳይቸገሩ አልቀሩም ። ስለዚህ ከቤተ ክርስቲያን አባሎች አንዱ ቢሞት ፣ በዩት እንቀብረዋለን የሚል ጥያቄ ይመጣል ።

አረመኔዎች በሚቀበሩበት ስፍራ መቅበር ጥሩ መንገድ መስሎ አልታየም ። ስለዚህ ክርስቲያኖች የራሳቸውን የመቃብር ቦታዎች ይፈልጉ ጀመር ። ከእነዚህም አንዱ ከሮሜ ከተማ በስተ ደቡብ ካታኩምባስ ከተባለችው ስፍራ አጠገብ የሚገኘው ነው ። የቦታው ስም ካታኩምባስ ስለ ተባለ የመቃብሩ ስፍራ ካታኩምባስ ተብሎ ተሰይሞአል ።

ካታኩምባስ በምድር ማኅፀን ውስጥ የተቆፈረ ፣ በጣም ጥልቅ የሆነ ፣ ሰው ሊተላለፍበት የሚችል ብዙ ዘወርዋራነት ያለው መንገድ ነው ። የመንገዶቹ ጠቅላላ ርዝመት እስከ ፱፻ ኪሎ ሜትር ይደርሳል ተብሎ ተገምቶአል ።

በእነዚህ ረጃጅም ዋሻዎች ውስጥ በግራና በቀኝ በኩል በግድግዳዎቹ ላይ እንደ መደብ ያሉ ቦታዎች ተቈፍረው ተደልድለው ነበር ። በእነዚህ መደቦች ላይ ክርስቲያኖች ሙታናቸውን ያኖሩአቸው ነበር ። አስከሬኑም በቦታው ካረፈ በኋላ በድንጋይ ይከደን ነበር ።

፲ ፣ ክርስቲያኖች ለባሪያዎች ቸርነትን ያደርጉ ነበር ።

ሐዋርያው ጳውሎስ ፡— አይሁዳዊ ወይም የግሪክ ሰው የለም ፣ ባሪያ ወይም ጨዋ ሰው የለም ፣ ወንድም ሴትም የለም ፤ ሁላችሁ በክርስቶስ ኢየሱስ አንድ ሰው ናችሁ ብሎ ጽፎአል ። ገላ. ፫ ፣ ፳፰ ።

እንግዲህ በክርስቲያኖች እምነት ባሪያና ጨዋ ሰው አንድ ናቸው ።

በሮማውያን መንግሥት ውስጥ የባሪያ አገዛዝ የተለመደ መሆኑ የሚታወስ ነው ። የባሪያም መብት በሕግ የተጠበቀ ነበር ። የመንግሥትም ሕግ ስለሆነ ክርስቲያኖች በመሠረቱ የባሪያን መኖር ባይደግፉም ልማዱ እንዲሻር ማድረግ ለጊዜው ከአቅማቸው በላይ ሆነ ።

ነገር ግን ሕጉን ለመለወጥ ባይችሉም ባሪያዎችን በልዩ ልዩ መንገድ ለመርዳት መሞከራቸው አልቀረም ። ሰብአዊ የሆነ መብታቸው በበለጠ እንዲጠበቅ ፣ ስለ እግዚአብሔር ብለው በቸርነት ዓይን ይመለከቱአቸው ነበር ።

አንዳንድ ጊዜም ፡— እግዚአብሔር የሚወድደው ሥራ ነው በማለት በሰው ቤት ክፉኛ የተሠቃዩ ባሪያዎች ነጻ ሆነው እንዲወጡ አብያተ ክርስቲያናት በገንዘባቸው አስፈላጊውን ወጪ ያደርጉ ነበር ።

ነጻነታቸውን ባገኙ ባሪያዎች መካከል በከፍተኛ ቦታ ቤተ ክርስቲያንን እስከ ማገልገል የደረሱ አሉ ። ለምሳሌ በሦስተኛው መቶ ዘመን ውስጥ በሮሜ ቤተ ክርስቲያን ጳጳስ የሆነው ካሊስቱስ ነጻነት የተሰጠው ባሪያ ነው ። ቤተ ክርስቲያን በጨዋ ሰውና በባሪያ መካከል ልዩነትን ላለማድረግ ይህ ታሪክ ማስረጃ ሊሆን ይችላል ።

ከፍ ብለው የሚታዩት ነጥቦች ቤተ ክርስቲያን በጥንት ዘመን አስደናቂ በሆነ ፍጥነት የተስፋፋችበትን ምክንያት ሊገልጡ ይችላሉ። ክርስቲያኖች ትምህርታቸውን ራሳቸውንም በሚገባ ይጠብቁ ስለ ነበር በክርስቶስ ኃይል ወንጌል ተስፋፋ።

ጥያቄዎች ።

- ፩. በመከራ ጊዜ ክርስቲያኖችን የሚያበረታታ የክርስቶስ ቃል ምን የሚል ነው?
- ፪. የክርስቲያኖች መልእክት ባላመነው ሕዝብ መካከል ተሰሚነትን ያገኘው በምን ምክንያት ነው?
- ፫. የጥንት ዘመን ምእመናን የሃይማኖታቸውን ትምህርት በሥራ የተረገጡት ምን ምን በመሥራታቸው ነው?
- ፬. ካታኮምብ የተባለው ስፍራ እንዴት ያለ ነበር?

ምዕራፍ ሰባት ።

በስደት ጊዜ ፈርተው ክርስቶስን የካዱትን ቤተ ክርስቲያን እንዴት አደረገቻቸው?

ሀ ፡ ተቸግረው ክርስቶስን የካዱት ብዙዎች ሆኑ ።

ባለፉት ምዕራፎች እንደ ተመለከትነው ክርስቲያኖች ስለ ሃይማኖታቸው በተሰደዱበት ጊዜ እስከ ሞት ድረስ ታማኞች የሆኑ ፣ በደስታም ሕይወታቸውን የሠው በዛ ያሉ ናቸው።

ከእነርሱ በመለየት ግን ከሥቃይና ከሞት እንዲተርፉ እምነታቸውን የካዱ ብዙዎች አሉ። ይህም ሲሆን ስደት ካለፈ በኋላ በክሕደት በመውደቃቸው የተጸጸቱና ያዘኑ ይቅርታም ሊለምኑ የተነሡ በርከት ያሉ ናቸው።

እንዲህ ከሆነ ይቅርታ በመለመን ሊመለሱ የሚፈልጉትን ቤተ ክርስቲያን ልትቀበላቸው ይገባታል ወይስ አይገባትም?

በብዙ አገር በዚህ ጉዳይ ላይ የሐሳብ ልዩነት ና ክርክር ተፈጠረ ። በተለይ ክርስቲያኖች በዝተው በት በነበር በሰሜናዊ አፍሪካ ውስጥ ጉዳዩ ለሰፊ ክር ክር ምክንያት ሆነ ።

ለ ፡ አንቀበላቸውም የሚሉ ነበሩ ።

ክርስቶስን የካዱትን በፍጹም አንቀበላቸውም ፡ አንድ ጊዜ ከካዱ ውጭ መሆን አለባቸው ፡ ይቅርታ ቢለምኑም ወደ ቤተ ክርስቲያን አንድነታችን ልንመልሳቸው አንችልም ፡ ብንቀበላቸው ቤተ ክርስቲያንን እንደ ማርከስ ይቈጠራል ፤ ቤተ ክርስቲያን ግን ገጽሕት መሆን አለባት በማለት የቲከራከሩ አሉ ። በእነርሱ አስተሳሰብ ከሐዲዎች ምናልባት ከእግዚአብሔር ዘንድ ይቅርታ ለማግኘት ቢችሉም ወደ ፊት ከሕደትና ግድ የለሽነት እንዳይበዛ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ስፍራ ሊኖራቸው አይችልም ።

ሐ ፡ ልንቀበላቸው ይገባናል የሚሉት አሸነፉ ።

ሌሎች የቤተ ክርስቲያን ሰዎች ግን ከዚህ አስተያየት በመለየት፡— ተሰድደው የካዱት ንስሐ በመግባት ቢመለሱ ቤተ ክርስቲያን ልትቀበላቸው ይገባታል ይሉ ነበር ። ይህም እንደ ጥንት ቤተ ክርስቲያን ሥርዓትና ደንብ ነበር ። አንድ የታወቀ ክርስቲያን ንስሐ ገብቶ ይቅርታ ቢለምን ጸሎት ያደርጉለትና ይቀበሉታል ። የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ከጥንት ዘመን ጀምሮ የወደቁትን በዚህ ዓይነት ትቀበላቸው ነበር ።

ከዴሲዩስ ስደት በኋላ ግን ይህ ሥርዓት በሰሜናዊ አፍሪካ ፡ በተለይም ካርታጎ በተባለችው ከተማ በቂ መስሎ አልታየም ።

በነገሩ ስምምነት እንዲገኝ በ፪፻፶፩ ዓ. ም. በሮሜ ከተማ ቋ ጳጳሳት የተገኙበት ጉባዔ ተደረገ ። በሰፊ ውም ከተወያዩበት በኋላ፡— በስደት ጊዜ ሞትን በመፍራት ክርስቶስን የካዱትን ሰዎች እንደ ገና ወደ ቤተ ክርስቲያን አንድነታችን ልንመልሳቸው እንችላለን ብለው ተስማሙ ። ንስሐ ቢገቡ ማለት ነው ። በዚህም ውሳኔ አንቀበላቸውም የሚሉት ተረቱ ።

የሆነ ሆኖ ፡—ይቃርታ የሚለምን ሰው ቢኖር ይቅርታ ሊያደርግለት የሚችል ጳጳሱ ብቻ ነው አሉ ። እንደ አዲስ ኪዳን ሥርዓት የሆነ እንደ ሆነ ግን እንዲህ ማለት አያስፈልጋቸውም ነበር ። ምክንያቱም በያሉበት የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ሁሉ ይህንን ለማድረግ ይችላሉ ።

ምዕራፍ ስምንት ።

ለክርስቲያኖች ሙሉ ነጻነት ተሰጣቸው ።

ሀ ፡ ስለ ክርስትና የመንግሥት ሕግ ተለወጠ ።

የመጨረሻውን ታላቅ ስደት ያስጀመረው ዲዎ ክሌቲያኑስ ቄሣር ክርስቲያኖችን ለመደምሰስ ቢሞክርም አለመቻሉን ሰምተናል ። በመንግሥት ሥራ ደክሞት በ፪፻፳ ዓ. ም. በፈቃዱ ለቅቆ ለሌላ አስረከበው።

ተከታዮቹ የሆኑት ቄሣሮችም እንደ ፊተኞቹ የክርስትናን ሃይማኖት ለማጥፋት ሞከሩ ። ግን አቃታቸው።

በ፪፻፳፫ ዓ. ም. በሥልጣን የሚወዳደሩትን ካሸነፋቸው በኋላ በሮሜ መንግሥት ቄሣር የሆነ ታላቁ ቆስጠንጢኖስ ነው ። እርሱም ከሌሎች ቄሣሮች በመለየት ክርስቲያኖችን የሚወድና የሚደግፍ ሆነ ።

ልዩ ታሪክ ስለ እርሱ ይነገራል ። ጠላትን ለማሸነፍ ወታደሮቹን አስከትሎ ወደ ዘመቻ በሄደበት ጊዜ በድንገት እንደ ፀሐይ የሚያበራ መስቀል በሰማይ ጠፈር ላይ ታየው ። ከመስቀሉም ከፍ ብለው፡—በዚህ ምልክት አሸንፍ የሚሉ ቃላት ይታዩ ነበር ። ጌታም ተገልጦለት የመስቀል ምልክት ያለበትን አርማ እንዲያዘጋጅ አዘዘው ። ይህንንም አደረገና አርማውን ወደ ጦር ግንባር ይዞት ቢሄድ አሸናፊ ሆኖ ወጣ ይባላል ።

ቆስጠንጢኖስ ሥልጣን በጨበጠ ጊዜ ለክርስቲያኖች ሙሉ ነጻነት አሳወጀ ። ክርስቲያን መሆን በሕግ የተፈቀደ ነገር ሆነ ማለት ነው ። በስደት ጊዜ የተወረሰው የክርስቲያኖች ንብረት እንዲመለስላቸው ተወሰነ ። እንደ ገናም አብያተ ክርስቲያናትን ለመሥራት

ተቻለ ። ክርስቲያኖችም እንደ ሰንበት አድርገው የሚያከብሩት የእሑድ ዕለት በመንግሥት አዋጅ የእረፍት ቀን ሆነ ።

ለ ፡ የመንግሥት ድጋፍ ያስከተለው አደገኛ ነገር ።

ይህን በመሳሰሉ ሕግጋት የሮሜ መንግሥት ባለ ሥልጣኖች ክርስቲያኖችን ይደግፉአቸው ጀመር ። ክርስቲያንም መሆን የተናቀ ነገር ሳይሆን ከብርን የሚያስገኝ ነገር ሆነ ። ቄሶች ከመንግሥት የገንዘብን እርዳታ አገኙ ። ለአብያተ ክርስቲያናትም ልዩ ልዩ የገንዘብ ስጦታ ተሰጠ ።

ነገር ግን ይህ ድጋፍ ሁሉ በአንድ በኩል የሚያስደስት መስሎ ቢታይም በሌተ ክርስቲያን ላይ አደገኛ ነገር ሳያስከትልባት አልቀረም ። እንደምን ቢሉ ፡ ጥቂቶች ያልሆኑ ሰዎች መንግሥት ለሌተ ክርስቲያን ደጋፊ መሆኑን በተመለከቱ ጊዜ ክርስቲያን መሆን ይጠቅማል እያሉ ያስቡና እንዲሁ ለሥጋዊ ጥቅም ብቻ ሲሉ ወደ ሌተ ክርስቲያን መጉረፍ ጀመሩ ። ከዚህም የተነሣ በእውነት በልባቸው ክርስቲያኖች ላይ ሆኑ በስም ብቻ ወይም በግብዝነት የክርስትናን ሃይማኖት የተቀበሉት ብዙዎች ሆኑ ።

ቆስጠንጢኖስ በልዩ ልዩ መንገድ ክርስቲያኖችን የሚደግፍ ቢሆንም ራሱ ሙሉ ክርስቲያን አልሆነም ። ለጥምቀት የሚያስፈልገውን ትምህርት ያገኘው በ፫፻፲፪ ዓ. ም. ገደማ ነው ። ነገር ግን በዚያን ጊዜ አልተጠመቀም ። ጥምቀትን የተቀበለው ታምሞ ወደ ሞት አቅራቢያ ከደረሰ በኋላ ነው ። ተጠምቆም ጥቂት ቀን ከቆየ በኋላ በ፫፻፴፯ ዓ. ም. ሞተ ።

ዩሊያኑስ ከሐዲ =

ሀ : አረመኔነትን በሕግ ሊመልስ ጥከረ =

ከእንድ ሰው በቀር ከቆስጠንጢናስ ዘመነ መንግሥት በኋላ ይዝኑ የነበር ቄሣሮች የክርስትናን ሃይማኖት ይደግፉ ነበር = አረመኔነትንም ይቃወሙ ነበር = በሕግም ሳይቀር አረማዊነት እንዲጠፋ ለማድረግ ይጥከሩ ነበር =

የቆስጠንጢናስ የወንድሙ ልጅ ዩሊያኑስ ግን የዚህ ግደነት ሰው አልነበረም = የክርስትናን ሃይማኖት ትምህርት በልጅነቱ ጊዜ ተምሮ ነበር = ቄሣርም ክርስቲያኖችን ይደግፋቸው ስለ ነበር ዩሊያኑስም በሚጻዊ በኩል ትምህርቱን የተቀበለ ይመስል ነበር = ነገር ግን ከልቡ አይደለም =

በልጅነቱ ጊዜ ከወንድሙ በቀር ዘመዶቹ ሁሉ ተገድለው ነበርና በዚህ ሁሉ ምክንያት ክርስቲያኖችን ጠላቸው = የጥንታውያን አባቶች የልዩ ልዩ እማልክት እምነት የተሻለ መስሎ ታየው =

ስለዚህ ዩሊያኑስ ራሱ ቄሣር በሆነ ጊዜ የክርስትናን ሃይማኖት ለማጥፋት የጥንቱንም የአሕዛብን ሃይማኖት እንደ ገና ለመቀስቀስና የመንግሥት ሃይማኖት ለማድረግ ኃይሉን ሁሉ ሰብስቦ ተነሣ = ይህንን የጥከረው ግን እንደ ሌሎች ቄሣሮች ክርስቲያኖችን በማስያዝና በማስገደል ሳይሆን : የቤተ ክርስቲያንን ሥራ ለመጉዳት የሚችሉትን ሕግጋት በመደንገግ ነው =

ለምሳሌ ክርስቲያኖች በከፍተኛ ደረጃ እንዳያስተምሩ በሕግ ከለከላቸው = ክርስቲያኖችን ይንቃቸው ነበር = ገሊላውያን እያለ ያፈዝባቸው ነበር = ለቤተ ክርስቲያንም የትምህርት ሥራ እንቅፋት ለመፍጠር ሲል የሐሰት አስተማሪዎችን ይደግፋቸው ነበር =

ከጥንት ጀምሮ ያላመኑ አይሁድ ክርስቲያኖችን ይጠሉ ነበር = ስለዚህ ቤተ ክርስቲያንን ለመጉዳት አይሁድን ደገፈ = እነርሱም በኢየሩሳሌም ውስጥ ቤተ መቅደስን እንደ ገና እንዲሠሩ ፈቀደላቸው =

ለ ፡ ገሊላዊው አሸንፈው ።

ዩሊያኑስ ሁለት ዓመት ብቻ ነገሠ ። ይኸውም ከ፪፻፳፩ እስከ ፪፻፳፫ ዓ. ም. ነው ። በዚህም አጭር ጊዜ ውስጥ ያደረገው የሃይማኖት ጭረት ሁሉ ሳይሳካለት ቀረ ። አሮጊው የአምልኮ ሥርዓት እየሞተ ሄደ ። የክርስትና ሃይማኖትም በዚሁ መጠን እተስፋፋ መሄዱን ቀጠለ ።

በሞተበት ዕለት በክርስቲያኖች ላይ ያደረገው ዘመቻ ሁሉ ከንቁ መሆኑ ተሰምቶት፡— እንግዲህ አሸንፈላል አንተ ገሊላዊ ብሎ ተናገረ ይባላል ። ገሊላዊ ግለቱ ኢየሱስ ክርስቶስን ነው ።

እውነቱን ነው ፡ ቂሣር የክርስቶስን ቤተ ክርስቲያን ለማፍረስ አልቻለም ።

የክርስትናን ሃይማኖት ከተማረ በኋላ የአረመኔ ነት ደጋፊ ሆኖ ስለ ተነሣ በቤተ ክርስቲያን ታሪክ ውስጥ ዩሊያኑስ ከሐዲ የሚለውን አሳዛኝ ስም አትርፎአል ። እርሱ ከሞተ በኋላ የአረመኔነትን አምልኮ የደገፈ ቂሣር ሁለተኛ አልተነሣም ።

ጥያቄዎች ።

- ፩. በተሰደዱ ጊዜ በፍርሃት ተይዘው ሃይማኖታቸውን የካዱት ክርስቲያኖች በቤተ ክርስቲያን ውስጥ የፈጠሩት የሐሳብ ልዩነት እንዴት ያለ ነበር?
- ፪. ንስሐ የገቡትን ከሐዲዎች እንዴት ብናደርጋቸው ይሻላል? በሚለው ጥያቄ ላይ በመጨረሻ ምን ተብሎ ተወሰነ?
- ፫. ታላቁ ቆስጠንጢኖስ ቂሣር ሆኖ ክርስቲያኖችን በሕግ መደገፉ ቤተ ክርስቲያንን የሚጠትም ሆነ ወይስ የሚጉዳ?
- ፬. የዩሊያኑስ ስደት ከፈተኞች ቂሣሮች ልዩ ሆኖ የተገኘው በምንድር ነው?
- ፭. ዩሊያኑስ በሞተ ጊዜ ምን ብሎ ተናገረ ይባላል?